

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

**Mezinárodní obchod mezi Českou republikou
a Spolkovou republikou Německo**

Anastasiia Chala

© 2024 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Anastasiiia Chala

Podnikání a administrativa

Název práce

Mezinárodní obchod mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo

Název anglicky

International trade between the Czech Republic and the Federal Republic Germany

Cíle práce

Bakalářská práce se zabývá mezinárodním obchodem mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Hlavním cílem bakalářské práce je souhrnná analýza a vyhodnocení vzájemné obchodní výměny zboží a služeb za vybrané časové období včetně socioekonomické analýzy. Práce je zaměřena na analýzu obchodních podmínek a dává si za cíl, návrh možného zlepšení struktury a velikosti zahraničního obchodu mezi oběma ekonomikami. Dílčím cílem je analýza klíčových faktorů ovlivňujících současné zahraničně-obchodní vztahy.

Metodika

Pro účely této práce a pro splnění cílů, budou využity deskriptivní a komparativní metody zkoumání. Metody jako syntéza, abstrakce a pozorování se používají k tomu, aby bylo možné zhodnotit stav, ve kterém se země nachází.

Pro zpracování všech poznatků bude využita rešerše řady primárních a sekundárních pramenů, zabývajících se danou problematikou, a to jak tuzemské, tak i zahraniční literatury.

Doporučený rozsah práce

35 – 40 stran

Klíčová slova

Mezinárodní obchod, Mezinárodní Trh, Import, Export, Česká republika, Spolkova republika Německo, Ekonomická situace

Doporučené zdroje informací

MAREK, Dan; BAUN, Michael J. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3.

SMOLÍK, J. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. Praha: Grada Publishing, 2014. 232 s. ISBN 978-80-247-5131-3.

SVATOŠ, Miroslav. *Zahraniční obchod : teorie a praxe*. Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.

Předběžný termín obhajoby

2023/24 LS – PEF

Vedoucí práce

prof. Ing. Mansoor Maitah, Ph.D. et Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 4. 9. 2023

prof. Ing. Lukáš Čechura, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 3. 11. 2023

doc. Ing. Tomáš Šubrt, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 01. 2024

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci " Mezinárodní obchod mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo " jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 12.03.2024

Poděkování

Rád(a) bych touto cestou poděkovala prof. Ing. Mansooru Maitahovi, Ph.D et Ph.D. za odborné vedení, trpělivost a cenné rady při vedení této bakalářské práce.

Mezinárodní obchod mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo

Abstrakt

Bakalářská práce se věnuje oblasti mezinárodního obchodu mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Hlavním záměrem této práce je konfrontace ekonomiky obou zemí prostřednictvím analýzy vybraných makroekonomických ukazatelů a hodnocení vzájemné obchodní výměny zboží a služeb v určeném časovém období, včetně socioekonomického rozboru. Práce se skládá ze dvou částí, teoretické a praktické. Teoretická část se zaměřuje na vysvětlení pojmů a souvislostí spojených s oblastí mezinárodního obchodu. Dále se věnuje teorii zahraničního obchodu, zkoumá význam zahraničního obchodu v ekonomii státu a roli logistiky v mezinárodním obchodě.

V praktické části je započata analýza mezinárodního obchodu České republiky, která se zaměřuje na jeho vývoj, teritoriální rozložení a strukturu obchodovaných komodit. Dále se praktická část soustředí na detailní analýzu vzájemné obchodní výměny zboží a služeb mezi zkoumanými subjekty. Zvláštní důraz je kladen na komoditní strukturu vývozu a dovozu, a rovněž na provedení analýzy komparativních výhod.

Klíčová slova: Česká republika, Spolkova republika Německo, mezinárodní obchod, obchodní bilance, zahraniční vztah.

International trade between the Czech Republic and the Federal Republic Germany

Abstract

The bachelor thesis focuses on the field of international trade between the Czech Republic and the Federal Republic of Germany. The main objective of this thesis is to confront the economies of both countries through the analysis of selected macroeconomic indicators and the evaluation of mutual trade in goods and services over a specified period, including socio-economic analysis. The thesis is divided into two parts, theoretical and practical. The theoretical part aims to explain concepts and relationships related to the field of international trade. It also delves into the theory of foreign trade, examines the significance of foreign trade in the state's economy, and explores the role of logistics in international trade.

In the practical part, the analysis of the international trade of the Czech Republic is initiated, focusing on its development, territorial distribution, and the structure of traded commodities. Furthermore, the practical part concentrates on a detailed analysis of the mutual trade in goods and services among the examined entities. Special emphasis is placed on the commodity structure of exports and imports, as well as the execution of a comparative advantage analysis.

Keywords: Czech Republic, Federal Republic Germany, international trade, trade Balance, foreign Relations.

Obsah

1 Úvod	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce.....	12
2.2 Metodika.....	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Zahraniční a mezinárodní obchod	13
3.2 Základní teorie mezinárodního obchodu	14
3.2.1 Merkantilismus	14
3.2.2 Thomas Mun (1571-1641).....	15
3.2.3 Adam Smith (1723-1790).....	15
3.2.4 David Ricardo (1772-1823).....	16
3.3 Neoklasická ekonomie a mezinárodní obchod	17
3.3.1 Heckscherův a Ohlinův model.....	18
3.3.2 Keynesiánská ekonomie	18
3.4 Význam zahraničního obchodu.....	19
3.5 Funkce zahraničního obchodu	20
3.6 Obchodní bilance a platební bilance	21
3.7 Formy zahraničního obchodu	23
3.7.1 Export	23
3.7.2 Reexport	25
3.7.3 Import	26
3.7.4 Reimport	26
3.7.5 Barter.....	27
3.7.6 Mezinárodní dražba.....	27
3.7.7 Mezinárodní leasing	28
3.8 Rizika zahraničního obchodu.....	28
3.8.1 Riziko země	29
3.8.2 Bankovní riziko.....	29
3.8.3 Měnové riziko	30
3.8.4 Riziko protistrany.....	30
4 Vlastní práce	32
4.1 Ekonomická charakteristika ČR	32
4.2 Ekonomická charakteristika Spolkove republiky Německo.....	38
4.3 Německo jako klíčový obchodní partner ČR.....	41
4.4 Agrární zahraniční obchod ČR s Německem	43
4.5 Komoditní struktura českého dovozu z Německa.....	44

4.6	Komoditní struktura českého exportu do Německa.....	45
4.7	Příležitosti pro český export.....	49
4.8	Německé firmy podnikající v ČR.....	51
4.9	Rozvoj česko-německých vztahů	52
5	Hodnocení výsledků.....	54
6	Závěr.....	57
7	Seznam použitých zdrojů	59
8	Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk.....	63
8.1	Seznam tabulek.....	63
8.2	Seznam grafů	63
8.3	Seznam použitých zkratk.....	63

1 Úvod

Bakalářská práce se zaměřuje na mezinárodní obchod mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Mezinárodní obchod slouží jako prostředek pro rozvoj specializace a optimalizaci využívání zdrojů, což vede k zvýšení objemu výroby. Účast v mezinárodním obchodě poskytuje možnost efektivně využívat existujících zdrojů v zemi, zdokonalovat podniky a akumulovat kapitál díky mezinárodní konkurenci a získaným příjmům. Tento kapitál lze následně investovat do rozvoje průmyslu a uspokojení potřeb obyvatelstva.

Bakalářská práce se skládá ze dvou částí: teoretické a vlastní. Teoretická část je zaměřena na obecné charakteristiky významu mezinárodních ekonomických vztahů, zahrnuje historická data o mezinárodním obchodu a uvádí typy a formy mezinárodního podnikání. Druhá kapitola je věnována ekonomické analýze obou zemí, makroekonomickým ukazatelům a hlavním průmyslovým odvětvím. Zde jsou dále analyzovány přímé zahraniční investice a struktura exportu a importu. Na konci kapitoly jsou prezentovány možné způsoby rozvoje vzájemných obchodních vztahů.

Česká ekonomika, představující otevřený systém, kde tři čtvrtiny produkce jsou exportovány, je atraktivním místem pro zahraniční investice. Mezinárodní obchod hraje významnou roli v rozvoji české ekonomiky a každým rokem nabývá stále většího významu. Česká republika spolupracuje s mnoha členy Evropské unie, ale dlouhodobě zůstává Německo jejím hlavním a největším partnerem. Státní organizace, podnikatelé a média jsou zaměřeny na posílení a rozvoj těchto vzájemných vztahů s cílem zlepšit ekonomickou situaci obou států.

Německá ekonomika patří mezi největší a nejvýznamnější v Evropě i ve světě. Země disponuje silnou a rozmanitou ekonomikou, zahrnující průmyslový sektor, výzkum a vývoj, export a služby. Německo je také významným vývozcem, s exportem orientovaným zejména na evropské partnery.

Tato bakalářská práce se zabývá porovnáním a analýzou makroekonomických dat v letech 2013–2023. Jsou zde komentovány všechny faktory ovlivňující ekonomiku a formulovány návrhy na rozvoj partnerských vztahů mezi Českou republikou a Německem. Porovnání a analýza ekonomických dat jsou užitečné pro místní podnikatele a jednotlivce zabývající se ekonomikou.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Bakalářská práce se zabývá mezinárodním obchodem mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Hlavním cílem bakalářské práce je souhrnná analýza a vyhodnocení vzájemné obchodní výměny zboží a služeb za vybrané časové období včetně socioekonomické analýzy. Práce je zaměřena na analýzu obchodních podmínek a dává si za cíl, návrh možného zlepšení struktury a velikosti zahraničního obchodu mezi oběma ekonomikami. Dílčím cílem je analýza klíčových faktorů ovlivňujících současné zahraničně-obchodní vztahy.

2.2 Metodika

Pro plné a hluboké pochopení obsahu této práce a dosažení stanovených cílů bude využita široká škála výzkumných metod. Kombinace deskriptivních a komparativních metod zkoumání poskytne důkladný vhled do sledované problematiky. Metody, jako je syntéza, abstrakce a pozorování, budou systematicky aplikovány s cílem detailně zhodnotit aktuální stav dané země. Klíčovým úkolem je získat co nejkomplexnější pohled na analyzovaný kontext a identifikovat vlivné faktory.

Použití deskriptivních metod umožní podrobný popis sledované problematiky, zatímco komparativní přístup umožní srovnání s jinými relevantními aspekty. Syntéza a abstrakce budou sloužit k vytvoření celkového obrazu a extrakci klíčových prvků zkoumané situace.

V rámci výzkumu bude provedena rozsáhlá rešerše primárních a sekundárních pramenů, které se týkají dané problematiky. Tato rešerše bude zahrnovat jak domácí, tak i zahraniční literaturu, a přispěje tak k bohatšímu a vyváženějšímu pochopení tématu. Touto metodou bude zajištěn pevný teoretický základ pro analýzu a interpretaci výsledků. Celkový přístup bude reflektovat nejen hloubku zkoumané problematiky, ale také rozsah a pestrost získaných informací.

3 Teoretická východiska

3.1 Zahraníční a mezinárodní obchod

K rozvoji mezinárodního obchodu došlo v šestnáctém a osmnáctém století v procesu zrodu světového trhu, který vedl k rozvoji ekonomiky nového věku. Mezinárodní obchod je prostředkem rozvoje specializace a zvyšování produktivity zdrojů, čímž se zvyšuje celkový objem výroby. Účast státu na mezinárodním obchodu tak umožňuje efektivně využívat zdroje, které jsou v zemi k dispozici, zdokonalovat podniky, díky mezinárodní konkurenci akumulovat kapitál z výnosů z vývozu, který lze dále směřovat do rozvoje průmyslu a uspokojovat potřeby obyvatelstva.¹

Podle (Svatoš, 2009) nové hospodářské odvětví, známé jako světová ekonomika nebo vnější ekonomické vztahy, se vyznačuje novými ekonomickými aspekty hospodářského rozvoje a odráží národní hospodářský komplex v jeho složitých vztazích a interakcích. Mezinárodní hospodářská spolupráce a mezinárodní dělba práce jsou základními principy mezinárodních vztahů a lze je v obecném smyslu považovat za funkci mezinárodního trhu. S ekonomickou vyspělostí země roste i význam a síla jejích vnějších ekonomických vztahů.

V současné době se aktivně rozvíjí globalizace, která hraje významnou roli ve vývoji světové ekonomiky a zejména mezinárodních vztahů. Tento proces kulturního, ekonomického, politického a náboženského sjednocování zemí světa představuje změnu struktury světové ekonomiky, tj. vznik jednotné síťové tržní ekonomiky, nebo jinak řečeno, dochází k likvidaci národní nezávislosti jednotlivých států.

Podle (Svatoš, 2009) účast na mezinárodním obchodu přináší dané zemi řadu výhod a otevírá dveře k rozmanitosti a bohatství na trhu. Tato aktivita umožňuje zemi směřovat své domácí zboží za výrobky, které jsou vyrobeny v zahraničí, což vede k rozšíření nabídky a diversifikaci dostupných produktů. Před otevřením se mezinárodnímu obchodu bylo množství zboží omezené na domácí trh, avšak nyní má země přístup k širšímu sortimentu výrobků z celého světa. Tato zvýšená variabilita zboží vede k obohacení spotřebitelských

¹ JIŘÍ MIHOLA, Ústav práva a právní správy [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.ustavprava.cz/predmet/mezinarodni-obchod/>

možností a umožňuje občanům vybírat si z širšího spektra produktů. To zase stimuluje konkurenci a může vést ke zlepšení kvality a inovacím na domácím trhu.

Jak uvádí (Svatoš, 2009) dalším důležitým aspektem účasti na mezinárodním obchodu je ekonomický růst. Zvýšený objem obchodu může přinést zemi nové investice, což může vést k rozvoji infrastruktury a podpory zaměstnanosti. Výměna zboží na globální úrovni může také přispět k posílení diplomatických vztahů mezi zeměmi a vytvoření síťových spojení, což má potenciál přinést stabilizaci a prosperitu .

3.2 Základní teorie mezinárodního obchodu

Teorie mezinárodního obchodu prošly řadou vývojových etap spolu s vývojem ekonomického myšlení. Jejich hlavními otázkami však byly a zůstávají tyto: Co je základem mezinárodní dělby práce? Jaká mezinárodní specializace je pro země nejefektivnější?

3.2.1 Merkantilismus

Merkantilismus je systém víry ekonomů 16. a 17. století. století věřil, že stát by měl ovlivňovat mezinárodní obchod a hospodářskou činnost. Teorie se zabývala ekonomickými otázkami, které se týkaly zájmů panovníků, velkých finančních institucí a obchodních společností. Cílem přímých státních zásahů do ekonomiky bylo omezit volnou hospodářskou soutěž a zabránit odlivu peněz ze země. Zisků se dosahovalo především prostřednictvím obchodu s výrobky, které vyráběli potulní řemeslníci a feudálové a prodávali je koruně a feudálům. Tito merkantilisté se snažili maximalizovat export a minimalizovat import, aby dosáhli co největšího přebytku obchodní bilance.²

Jak definuje (Svatoš, 2009) nulový součet, který těžcí merkantilisté prosazovali, implikoval myšlenku, že bohatství světa je dané a rozděleno mezi státy. Tím pádem každý zisk jedné země byl vnímán jako ztráta jiné země. Tato perspektiva vedla k ochranným opatřením, vysokým cům a dalším restriktivním opatřením, která měla omezit import a podporovat export.

² Merkantilismus [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://elearning.tul.cz/pluginfile.php/461595/mod_resource/content/1/Merkantilismus.pdf

3.2.2 Thomas Mun (1571-1641)

Mun předložil myšlenku, na niž je založena kvantitativní teorie peněz: přírůstek peněz v zemi je závislý na obchodu. V tomto ohledu považoval peníze nejen za poklad, ale také za prostředek oběhu a kapitál. Bohatství ve své peněžní podobě chápe jako zásobu drahého kovu. Stejně jako jednotlivý obchodník-kapitalista dává peníze do oběhu, aby je po přírůstcích vytěžil, tak by se země měla obohacovat prostřednictvím obchodu a dbát na to, aby vývoz převyšoval dovoz, a prodávat cizincům ročně větší množství, než od nich kupujeme. Úroky z úvěrů jsou považovány za závislé na obchodu a úvěrový kapitál je považován za závislý na obchodním kapitálu. Mun byl rozhodně proti regulaci úrokové míry půjček zákonem. Hospodářská politika, kterou prosazoval T. Mun, byla později označována jako protekcionistická politika nebo ochrana domácího trhu. Obecně se tato politika a opatření používaná k dosažení tohoto výsledku zůstala stejná dodnes. Patří k nim ochranné daně na dovoz, kvóty, vývozní subvence a daňové pobídky pro vývozce. Tato opatření samozřejmě nelze realizovat bez podpory vlády. Proto představitelé rané i pozdní těžké komerce uvažují o aktivním zásahu státu do hospodářského procesu.³

3.2.3 Adam Smith (1723-1790)

Teorie absolutní výhody Adama Smitha předpokládá, že statky a služby, které mají občané k dispozici, jsou skutečným bohatstvím státu. Země, která vyrábí zboží více a levněji než ostatní země, má výhodu. Některé státy mohou vyrábět zboží efektivněji než jiné, což vede ke zvýšení produktivity země a kvalifikace pracovní síly. Tato teorie předpokládá přirozené a získané výhody. Přirozenými by byly podnebí, zdroje a území, zatímco získanými by byla schopnost vyrábět různé výrobky.⁴

Bohatství národů bylo první systematickou prezentací základů ekonomie. Smith v ní kritizoval těžký komercialismus a formuloval koncept produktivní práce jako zdroje národního bohatství. Smith považoval dělbu práce a specializaci při výrobě zboží za nejdůležitější prostředek zvyšování produktivity, a tím i bohatství. Za ideální mechanismus regulace ekonomiky považoval trh. V podmínkách volné konkurence mohou lidé zvyšovat své bohatství pouze uspokojováním potřeb ostatních, v důsledku čehož se zdrojem

³ New Economic Thinking [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.hetwebsite.net/het/profiles/mun.htm>

⁴ Absolutní výhoda [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11037730-absolute-advantage>

veškerého růstu bohatství stává individuální sobectví (popisované jako působení "neviditelné ruky"). Smith považoval za užitečné odstranit všechna omezení a monopoly, které brání hospodářskému rozvoji. Představil své názory na složky hodnoty produkce (renta, zisk a mzda), formuloval pojem fixního a pracovního kapitálu a zdůvodnil význam akumulace kapitálu jako hlavního úkolu podnikatele.⁵

Podle (Mankiw, 2009) v kontextu této teorie by pro jednu zemi nebylo efektivní vyrábět zboží, které jiná země dokáže vyrábět levněji a s vyšší kvalitou. Namísto toho by se tato země mohla zaměřit na výrobu zboží, ve kterém má komparativní výhodu, a tím maximalizovat svůj vývoz. Zároveň by mohla importovat zboží, které jiná země vyrábí efektivněji, což by mohlo vést k nižším nákladům a větší dostupnosti pro spotřebitele.

V současném globálním hospodářském prostředí se stále více prosazuje myšlenka komparativní výhody, což znamená, že jednotlivé země by se měly specializovat na výrobu těch výrobků, ve kterých mají relativní výhodu nebo které mohou vyrábět efektivněji než jiné země. Tato specializace a vzájemná spolupráce pak vytvářejí podmínky pro efektivní využívání zdrojů a posilují mezinárodní obchod.

3.2.4 David Ricardo (1772-1823)

Teorie Davida Ricarda neboli teorie "komparativních výhod" předpokládá, že země by se měla specializovat na vývoz zboží, v jehož výrobě má největší absolutní výhodu (pokud má absolutní výhodu v obou zbožích) nebo nejmenší absolutní nevýhodu (pokud nemá absolutní výhodu v žádném ze zboží). David se domníval, že absolutní náklady (či spíše jejich rozdíly) nejsou předpokladem mezinárodní směny. Specializace na určité druhy zboží je pro každou z těchto zemí výhodná a vede ke zvýšení celkové produkce, existuje motivace pro obchod, i když má jedna země absolutní výhodu ve výrobě všech statků oproti jiné zemi.

Byl stoupencem konceptu ekonomického liberalismu, který nepřipouští žádné státní zásahy do ekonomiky a předpokládá svobodné podnikání a volný obchod. Ačkoli Ricardo jako první ukázal, proč v podmínkách dokonalé konkurence nemůže teorie nákladů práce plně vysvětlit vztah cen zboží, držel se pracovní teorie hodnoty, protože se hrubě přibližovala realitě a byla

⁵ Ekonomicky [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.ekonomicky.eu/>

vhodná pro prezentaci jeho modelu. Jeho hlavním úkolem nebylo vysvětlit relativní ceny, ale stanovit zákony, jimiž se řídí rozdělení výrobků mezi hlavní třídy.⁶

Relativní výhoda představuje klíčový koncept v oblasti ekonomie, který zdůrazňuje specializaci a výhody v mezinárodním obchodě. Oproti absolutní výhodě, která je založena na schopnosti jedné země produkovat všechny druhy zboží s nižšími náklady než ostatní země, relativní výhoda se soustředí na porovnání nákladů na výrobu daného zboží mezi dvěma zeměmi.

Jak uvádí (Mankiw, 2009) předpokládejme, že jedna země má absolutní výhodu ve výrobě obou komodit. To znamená, že by mohla produkovat jakékoli zboží s nižšími náklady než jakákoliv jiná země. V tomto případě by se zdánlivě relativní výhoda ztratila, protože tato země by byla absolutně efektivní ve všech odvětvích. Nicméně, koncept relativní výhody vede k odlišnému pohledu na specializaci a obchodní výhody.

3.3 Neoklasická ekonomie a mezinárodní obchod

Neoklasická ekonomie je ekonomický směr založený na myšlence, že hodnota zboží je funkcí užitku nebo uspokojení, které mu přisuzují spotřebitelé. Neoklasická škola vznikla v 70. letech 19. století. Cílem těchto myšlenek bylo formalizovat ekonomii, osvojit si ji více matematickým způsobem.

Jedním ze základních aspektů, které odlišovaly neoklasicismus od klasické školy, byl způsob, jakým vysvětlovaly ceny a relativní hodnotu zboží. Podle klasické školy se hodnota statků vysvětluje jejich náklady (na straně nabídky). Pro neoklasické ekonomy je naproti tomu hodnota zboží vysvětlována jeho mezním užitkem, tj. hodnotou přisuzovanou poslední spotřebované jednotce (na straně poptávky). Jedním z hlavních zájmů neoklasických ekonomů byla optimální alokace a distribuce zdrojů ve společnosti. Kromě toho silně podporovali volný obchod jako motor hospodářského rozvoje a způsob, jak využít komparativních výhod jednotlivých zemí.⁷

⁶ David Ricardo - Životopis [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11039629-david-ricardo>

⁷ NEOKLASICKÁ EKONOMIE A OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTØEDÍ [online]. SLAVÍK, Jan. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/258245328_Neoklasicka_ekonomie_a_ochrana_zivotniho_prostred

Relativní výhoda, ačkoliv původně koncept představený ekonomem Davidem Ricardem, má v dnešní ekonomii stále velký význam. Tato teorie rozšiřuje naše chápání o mezinárodním obchodě a specializaci zemí na základě jejich schopností a nákladů na výrobu.

Jak definuje (Samuelson, 2013) existuje situaci, kde jedna země disponuje absolutní výhodou ve výrobě obou komodit. To znamená, že v této zemi jsou náklady na výrobu obou produktů nižší než v kterékoli jiné zemi. Na první pohled by se mohlo zdát, že relativní výhoda v této situaci ztrácí svůj význam, neboť absolutní výhoda již obě komodity zahrnuje. I když jedna země může být absolutně efektivní ve výrobě obou komodit, může stále existovat relativní výhoda ve smyslu, že náklady na výrobu jednoho produktu jsou v této zemi nižší ve srovnání s náklady na výrobu druhého produktu.

3.3.1 Heckscherův a Ohlinův model

Model vytvořili Eli Heckscher a Bertil Ohlin z Vysoké školy ekonomické ze Stockholmu. Heckscher-Ohlinova teorie (teorie poměru výrobních faktorů) je tvrzení, podle kterého země vyváží zboží, k jehož výrobě je intenzivně využíván její relativně nadbytečný výrobní faktor, a dováží zboží, k jehož výrobě pociťuje relativní nedostatek výrobních faktorů. Teorie je pojmenována na počest svých tvůrců Eliho Heckschera a Bertila Ohlina a je součástí obecného Heckscher-Ohlin-Samuelsonova modelu mezinárodního obchodu.⁸

3.3.2 Keynesiánská ekonomie

Keynesiánství je jedním z hlavních makroekonomických směrů ekonomické teorie 20. století, jehož zakladatelem je John Maynard Keynes. Jeho základem bylo dílo "Obecná teorie zaměstnanosti, úroku a peněz".

Keynesiánství jako směr ekonomického myšlení sehrálo důležitou roli ve vývoji západní ekonomické teorie. Pokusil se odpovědět na řadu důležitých otázek, které vyvstaly v souvislosti s krizí 30. let 20. století. Keynes poukázal na řadu slabin tehdejší buržoazní ekonomické vědy a upozornil na aspekty kapitalistické reality, které ekonomové dříve ignorovali a pokusil se vnést do analýzy kapitalistické ekonomiky nové prvky, přiblížil ekonomickou vědu potřebám hospodářského rozvoje. Všiml si nových tendencí ve vývoji

⁸ Ekonomie otázky [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/heckscher-ohlinv-model.html>

kapitalismu a zdůvodnil potřebu účasti vlády na hospodářském životě. To platí zejména pro teorii národního důchodu, teorii cyklu, teorii růstu a další aspekty makroekonomie. Byla to právě Keynesova teorie, která položila základy počátek rozsáhlého zavádění státní regulace ekonomiky, rozvoj konkrétních metod a způsobů této regulace.⁹

Keynesiánství a jeho modifikované verze (neo-keynesiánství a post-keynesiánství) nepřinesly očekávané výsledky. Vládní opatření zaměřená na zajištění plné zaměstnanosti a harmonického rozvoje v mnoha případech selhala. Keynesiánství jako teoretický systém a jako koncepce hospodářské politiky dnes ztratilo svou dřívější dominantní roli a stojí v opozici vůči rozšířené konzervativní ortodoxii. Je však živý, modernizuje se a rozvíjí. Keynesiánská škola vytvořila systém kategorií a vzájemných vztahů, které si bez nich dnes v západní ekonomické teorii a hospodářské politice lze jen stěží představit.¹⁰

3.4 Význam zahraničního obchodu

Podle (Svatoš, 2009) je těžké podceňovat význam zahraničního obchodu pro hospodářský rozvoj země, protože je to první druh zahraničního obchodu v historii, který zaručuje efektivní ekonomický vývoj země a pomáhá posilovat její konkurenceschopnost. Podporuje a zlepšuje kvalitu života jejích občanů, posiluje a rozvíjí vztahy s obchodními partnery a také snižuje riziko konfliktů. Dalším pozitivním výsledkem zahraničního obchodu je rozvoj vzdělanosti. Aby byl člověk úspěšný v mezinárodním obchodě, musí držet krok s nejnovějším vývojem v oblasti technologií, průmyslu atd. a to vyžaduje náležité vzdělání.

Definuje (Svatoš, 2009) že úloha zahraničního obchodu zahrnuje tři hlavní body : efektivnost, proporcionalita a demonstrativní efekt.

Efektivnost- snaha soustředit se na výrobky, kde může země dosáhnout maximálních úspor společenské práce. Na produkty je pak soustředěn výzkum, vývoj, propagační úsilí a další. I vyspělé země, jako například Japonsko, již dávno přehodnotili své priority a zaměřili se na několik oborů- elektroniku, dopravní prostředky a robotizaci. Proporcionalita v ekonomii znamená, že málo zemí na světě disponuje dostatečně velkým domácím trhem a rozvinutou

⁹ Keynesiánská ekonomie [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/econ/podzim2006/CN_KEEKTE/Pruvodce_ET_6.pdf

¹⁰ University of Economics Prague [online]. ŠTEKLÁČ, Jiří. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/338407875_Post_keynesianska_makroekonomicka_metodologie_a_její_odlisnosti_od_hlavniho_proudu_ekonomie

průmyslovou základnou, což jim umožňuje nezávislý rozvoj. Země s touto vlastností mají širokou základnu surovin a kapacitu, která jim umožňuje uspokojit své potřeby v průmyslové výrobě.

Exportní program každé země je náhradou vizitky, která ukazuje zemi a úroveň jejího hospodářského rozvoje. Naproti tomu dovozní programy jsou řešením problému proporcionality. Umožňují získat užité hodnoty, které z toho či onoho důvodu chybí, a urychlují hospodářský rozvoj dovážející země. Jako takové zajišťují propojení se světovými technologickými, designovými a módními trendy. Mohou mít stimulační účinek na hospodářský a sociální rozvoj".

3.5 Funkce zahraničního obchodu

Transformační funkce zahraničního obchodu spočívá v tom, že ovlivňuje strukturu domácí produkce tak, aby odpovídala požadované struktuře z hlediska výrobního a obchodního využití v rámci národní ekonomiky. Cílem většiny států je dosáhnout aktivní bilance platebních toků, což znamená, že hodnota vývozu v peněžním vyjádření by měla převyšovat hodnotu dovozu. Transformační funkce klade důraz na strukturu dovozu a vývozu, přičemž cílem je vyvážit výrobky a služby s vysokým obsahem tvůrčí práce. Zároveň se snaží dovážet především stroje a zařízení pro podniky, což by mělo za následek vytváření nových pracovních míst, zvyšování objemu vyplácených mezd a stimulaci poptávky v oblasti spotřebního průmyslu a terciárního sektoru.¹¹

Základní podstatou **transmisní funkce** vnějších ekonomických vztahů je přenos toků informací, poznatků, kritérií a stimulů rozhodování a chování ekonomických celků z vnějšího prostředí do daného ekonomického celku. Důsledky této transmisní funkce se projevují v oblasti přenosu vědecko-technických znalostí z vnějšího prostředí do daného ekonomického kontextu. Tato funkce hraje klíčovou roli při využívání a zhodnocování alokovaných zdrojů.

V praxi transmisní funkce vnějších ekonomických vztahů zahrnuje přenos informací a inovací mezi různými ekonomickými subjekty. To umožňuje přenos moderních technologií, odborných znalostí a efektivních postupů, což může výrazně ovlivnit chování a rozhodování

¹¹ University of Economics Prague [online]. KREJČÍ, Václav. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.skolaxtextilu.cz/elearning/91/obchodni-dovednosti/mezinarodni-obchodni-operace/Mezinarodni-obchodni-operace.html>

ekonomických aktérů v daném prostředí. Přenos informací může také stimulovat inovace a zvyšovat úroveň produktivity v ekonomice.¹²

Dalším společným cílem integrace zemí do mezinárodní dělby práce prostřednictvím zahraničního obchodu je zachování domácí zaměstnanosti. To znamená splnění požadavků na efektivní využití času. Z hlediska růstových efektů je hlavní strukturou budování a nahrazování domácích zdrojů dovozem výrobků a využíváním zahraničních zdrojů. Tyto změny šetří zaměstnanost. Uplatňování principu efektivního využívání času na mezinárodní úrovni je jedním ze způsobů, jak zvýšit tempo růstu nad rámec rozvojového potenciálu jednotlivých národních ekonomik.

Růstová funkce zahraničního obchodu souvisí s formováním specializačního profilu ekonomiky, zejména v relativně menších ekonomikách, kde je struktura domácí ekonomiky výrazně ovlivněna výkonností exportu a konkurenceschopností výrobků této země na mezinárodních trzích.¹³

3.6 Obchodní bilance a platební bilance

Obchodní bilance je rozdíl mezi hodnotou vývozu a dovozu dané země za určité období, obvykle za rok. Pokud vývoz převyšuje dovoz - přebytek obchodní bilance - dochází k přílivu zahraniční měny do země. Pokud dovoz převyšuje vývoz - záporné saldo - znamená to, že zboží dané země není na světovém trhu konkurenceschopné.

Obchodní bilance zahrnuje hodnotu zboží prodaného a nakoupeného za okamžitých platebních podmínek, prodaného na úvěr a poskytnutého bezplatně formou vládní pomoci nebo darů (po odečtení hodnoty bezplatného zboží je obchodní bilance zahrnuta do platební bilance). V rámci výzkumu obchodní bilance je zcela na místě zmínit pojem HDP a jeho propojení s exportem a importem, potažmo i s ekonomickým růstem z toho vyplývajícím. Následně se o tom bude mluvit v praktické části práce.¹⁴

¹² Univerzita Online [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/pek/ekonomika/zahranicni-obchod/>

¹³ Zivnostnik [online]. BRYCHTA, Ivan. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/pek/ekonomika/zahranicni-obchod/>

¹⁴ Český statistický úřad [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produkty

Pro podrobnější pohled na světový obchod a jeho vývoj v časovém horizontu 1998-2021 je níže uvedena tabulka, která prezentuje největší světové exportéry. Tato data jsou klíčová pro analýzu mezinárodního obchodu a mohou poskytnout ucelený obraz o dynamice a relativních pozicích zemí v tomto odvětví:

Tabulka 1: Světoví vývozci zboží a služeb v letech 1998 a 2021 mld. USD

Země	1998	2021
Čína	188,75	2 589,1
USA	952,97	2 510,2
Německo	591,24	1 635,5
Japonsko	424,4	757,6
Francie	392,7	685,1
Velká Británie	398,83	570,5
Nizozemsko	259,91	630,7
Jižní Korea	151,15	615,3
Hong Kong	187,17	574,7
Itálie	305,61	550,5
Singapur	142,98	545,6
Kanada	253,98	470,1
Indie	46,42	430,5

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat World Bank (2021)

Ve všech zemích uvedených v tabulce lze pozorovat kolosální růst exportu. Evropské země své ukazatele prakticky ztrojnásobily, zatímco asijské státy dosáhly ještě většího zlepšení svých ukazatelů. Největší skok ukázaly asijské země, které se z nejnižších ukazatelů dostaly na špičku trhu. Čína a Spojené státy jsou světovými lídry v oblasti exportu. Německo zvýšilo své ukazatele téměř třikrát a v současné době ukazuje nejlepší výsledky mezi evropskými zeměmi.

Platební bilance

Platební bilance je statistický systém, který odráží všechny ekonomické transakce mezi rezidenty dané země a rezidenty jiných zemí (nerezidenty), které se uskutečnily v určitém časovém období. Mezi hlavní klasifikace transakcí, které platební bilance zaznamenává, patří běžný účet a účet kapitálu a finančních nástrojů. Běžný účet poskytuje údaje o vývozu a dovozu zboží a služeb, o důchodech přijatých ze zahraničí a zaplacených do zahraničí a o běžných převodech do zahraničí a ze zahraničí. Na kapitálovém účtu jsou uvedeny údaje o transakcích v oblasti kapitálových transferů a nevyrobených nefinančních aktiv. Finanční účet uvádí ukazatele transakcí s finančními pohledávkami rezidentů vůči nerezidentům a závazky rezidentů vůči nerezidentům.¹⁵

3.7 Formy zahraničního obchodu

Zahraníční obchod se zbožím vypovídá o vývozní a dovozní výkonnosti české ekonomiky, tedy i o obchodní bilanci zahraničního obchodu české ekonomiky. Sleduje skutečný obchod se zbožím realizovaný mezi českými a zahraničními subjekty, tj. změnu vlastnictví mezi rezidenty a nerezidenty. Mezi formy mezinárodního obchodu, které představují způsob existence a vyjádření obsahu mezinárodní výměny zboží, patří např.

- vývoz / reexport;
- dovoz / zpětný dovoz;
- barter;
- mezinárodní aukce;
- mezinárodní leasing.¹⁶

3.7.1 Export

Vývoz (export) je množství zboží a služeb (technologie, licence, autorská práva), které může země vyrobit a vyvézt do zahraničí. Pokud hodnota vývozu převyšuje hodnotu dovozu, vede tento rozdíl ke zvýšení hrubého domácího produktu. Většina dnešních bohatých zemí vybudovala své bohatství vývozem výrobků do zahraničí. V případě vývozu investičních

¹⁵ Český statistický úřad [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produkct_

¹⁶ Zahraničn [online]. HANESS. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ekonomie-ucetnictvi.cz/zahranicni-obchod-formy-a-bilance-otazka-z-ekonomie/>

akcií se dynamika mění a faktory ovlivňující úspěch vývozce jsou komplexnější. Úspěch v oblasti investičních akcií závisí na schopnosti vývozce poskytnout komplexní nabídku, která zahrnuje kvalitní produkty, inovace, a také adekvátní služby a podporu zákazníkům. Vývozce se stává klíčovým hráčem, který není pouze dodavatelem produktů, ale také partnerem, který poskytuje výhody a hodnotu pro zákazníky.¹⁷

Podle (Svatoš, 2009) financování účasti na činnosti vývozce přitom hraje zásadní roli v úspěšném vývozu investičních akcií. Zajištění dostatečných finančních prostředků může umožnit vývozci investovat do výzkumu a vývoje, inovací, a také poskytovat různé formy podpory, jako jsou školení a servis. Tyto prvky jsou klíčové při budování dlouhodobých vztahů s klienty a získávání důvěry na mezinárodním trhu.

Čistý vývoz (NX) je rozdíl mezi exportem a importem daného státu: $NX = Ex - Im$, kde

- Ex je export,
- Im je import

(obojí vyjádřené v určité měně, např. Kč)

Pro hlubší vhled do struktury světového obchodu a s cílem ilustrovat rozdíly mezi jednotlivými zeměmi níže uvedena následující tabulka klíčových čistých vývozců a dovozců za posledních několik let. Tato data jsou klíčová pro porovnání ekonomických výkonů zemí a pro identifikaci těch, které mají výrazný vliv na globální obchodní rovnováhu:

¹⁷ Trendeconomy [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11031189-to-export>

Tabulka 2: Největší čistí exportéři a importéři v roce 2022 v mld. USD

Země	Čistý export	Země	Čistý import
Čína	877,604	USA	1 310,813
Rusko	198,816	Velká Británie	289,288
Norsko	169,729	Indie	279,851
Austrálie	100,952	Francie	201,099
Německo	97,289	Japonsko	151,927
Spojené arabské emiráty	95,128	Turecko	109,541

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Trendeconomy (2022)

V roce 2022 se Čína stala předním hráčem na světovém trhu exportu, přičemž značná část exportu pocházela z automobilového průmyslu a jaderných reaktorů. Spojené státy americké se naopak staly největším čistým dovozcem, zejména díky spotřebnímu zboží, s dalšími významnými oblastmi, jako je automobilový průmysl a farmaceutická výroba.¹⁸

3.7.2 Reexport

Reexporty představují proces vývozu zboží, které bylo dříve dovezeno ze zahraničí. Tato praxe se často využívá k překonání obchodních nebo politických překážek, k dokončení vývozních dodávek nákupem zboží ze zahraničí nebo k vyrovnání obchodu s některými partnery v zemích, kde měny nejsou směnitelné. Reexporty mohou být strategicky využívány firmami a obchodními partnery k dosažení několika cílů. Jedním z hlavních důvodů je překonání překážek nebo omezení, která mohou existovat při přímém vývozu z určité země. To může být způsobeno obchodními sankcemi, politickými restrikcemi nebo jinými omezeními, která by bránila přímému vývozu. Dalším významným důvodem pro používání reexportů může být dokončení vývozních dodávek. Firmy mohou čelit logistickým nebo výrobním výzvám, které by jim mohly bránit v úplném dodání zboží. V

¹⁸ Trendeconomy [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://trendeconomy>.

takovém případě mohou využít reexporty k zakoupení potřebného zboží v jiné zemi a jeho následnému vývozu do cílové destinace.¹⁹

3.7.3 Import

Import (nebo dovoz) - dovoz zboží, prací, služeb, výsledků duševní činnosti a podobně na Země budou s největší pravděpodobností dovážet zboží nebo služby, které jejich domácí průmysl nedokáže vyrábět tak efektivně nebo levně jako vyvážející země. Země mohou také dovážet suroviny nebo zboží, které nejsou dostupné na jejich území. Například mnoho zemí dováží ropu, protože ji nemohou produkovat na domácím trhu nebo jí nedokážou vyrobit tolik, aby uspokojili poptávku.celní území státu nebo země ze zahraničí bez povinnosti je vyvézt zpět.²⁰

3.7.4 Reimport

Zpětný dovoz je ekonomický termín označující dovoz domácího zboží ve stejném stavu, v jakém bylo předtím vyvezeno do zahraničí. Tento proces může zahrnovat zboží, které bylo původně vyrobeno v dané zemi a následně vyvezeno, a nyní se vrací zpět na domácí trh. Zpětný dovoz může také zahrnovat nákup výrobků vyvezených ze stejné země určení. Tento druh obchodu může být vnímán jako jakýsi "návrát" prodaného zboží zpět na domácí trh. Může to být motivováno různými faktory, včetně změny v poptávce, obchodních dohod, nebo i strategií firem. Tato forma zpětného dovozu ukazuje na to, jak jsou ekonomické aktivity propojeny a jak se může obchodní dynamika vyvíjet v čase. Reimport může hrát klíčovou roli v ekonomice země, protože odráží různé aspekty obchodních a výrobních strategií. Proces zpětného dovozu může být významným prvkem v celkovém obchodním cyklu a ovlivňovat tok zboží a služeb na globální úrovni. Studium tohoto fenoménu může poskytnout užitečné poznatky o ekonomických vazbách a interakcích mezi různými zeměmi na poli mezinárodního obchodu.²¹

¹⁹ Reexport [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/pek/ekonomika/zahranicni-obchod/>

²⁰ Import [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11031186-to-import>

²¹ Reimport [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://cs.tax-definition.org/40691-reimport>

3.7.5 Barter

Barterové obchody jsou považovány za nejzákladnější formu kompenzačních obchodů. Před vynálezem peněz jako univerzálního prostředku směny, bylo barterové obchodování jedinou možností jak uskutečnit obchod. Je možné říci, že se jedná o první způsob obchodování .

Barterové transakce lze definovat jako transakce přímé směny zboží za zboží nebo poskytování služeb, kdy peněžní protiplnění je náhradou za plnění nebo služby druhé strany. Typickým prvkem je rovnost směnné hodnoty; nemůže existovat ekonomická ekvivalence. Omezená flexibilita barteru je dána právě potřebou rovnosti směnné hodnoty, což vede k rostoucí izolaci v mezinárodním obchodě. Aby bylo možné dosáhnout čistě směnných dohod, je nutné pokrýt také vzájemné požadavky a nabídky obchodních partnerů, což je vzhledem k velmi široké a rozmanité nabídce výrobků a služeb v dnešní době často velmi složitý a zároveň stále specifitější požadavek. S ohledem na to je zřejmé, že ačkoli je při jednáních často nutné učinit vzájemné ústupky, slabší obchodní partneři musí vždy učinit ústupky silnějším obchodním partnerům. Z tohoto důvodu může být nezbytné zajistit třetího obchodníka, který má zájem o zboží a služby, jež jsou v podniku nahrazovány, a který může zajistit prodej přebytků. Tento přístup má však úskalí v podobě dodatečných nákladů na zprostředkování.²²

3.7.6 Mezinárodní dražba

Dražba (aukce, dříve též licitace) je způsob nákupu a prodeje aktiv, majetku, zboží nebo služeb tím, že jsou nabídnuty k prodeji, převezmou se cenové nabídky a poté je předmět odprodán proti nejvyšší nabídce. Při aukci cena není předem stanovena, ale určí se až během aukce v soutěži několika nakupujících či prodávajících. Zájemci podávají své nabídky a nakonec je právo i povinnost uzavřít kupní smlouvu (tj. předsedajícím dražbě) přiklepnuto tomu, kdo nabídl nejlepší cenu, a tento vydražitel tak získá právo a povinnost za tuto cenu uzavřít na předmět aukce kupní smlouvu.²³

²² Barter [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/manazment-a-strategia/co-je-barter-ako-funguje-na-slovensku>

²³ Aukce [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/manazment-a-strategia/co-je-barter-ako-funguje-na-slovensku>

3.7.7 Mezinárodní leasing

Leasing — je finanční služba, kterou podnik používá nemovitost, vydělává na ní, a v důsledku toho se může dostat do nemovitosti.

Leasingové transakce se účastní 3 strany:

- leasingová společnost — leasingová společnost, která nakupuje nemovitost na žádost klienta, poté ji pronajímá;
- nájemce — klient leasingové společnosti, který obdrží nemovitost k použití s možností následného zpětného odkupu;
- prodávající — dodavatel nemovitosti, který kupuje leasingová společnost k leasingu.²⁴

3.8 Rizika zahraničního obchodu

Při uzavírání zahraničně obchodních transakcí berou vývozci a dovozci v úvahu mnoho faktorů a ukazatelů, od finanční situace obchodního partnera, jeho postavení na trhu, až po politické, ekonomické a legislativní podmínky jeho země. Pečlivá kontrola protistrany je zvláště důležitá v dnešním prostředí, kdy rychlý rozvoj světového trhu a neustálé zdokonalování výrobků podněcují kupující k hledání nových obchodních partnerů a nových dodavatelů, kteří nabízejí nejatraktivnější cenu a kvalitu zboží. Při navazování nového obchodního partnerství posuzují firmy (podniky) a banky zapojené do zúčtování především rizika, která mohou v průběhu takové spolupráce vzniknout.²⁵

Z hlediska mezinárodního obchodu je rizikem nebezpečí ztrát z viny druhé strany nebo v důsledku změn politické, ekonomické či jiné situace v zemi partnera. Každý z účastníků zahraniční hospodářské činnosti - vývozce, dovozce nebo obsluhující banka - může v zahraničním obchodě utrpět možné ztráty. Proto je velmi důležité znát všechny druhy rizik,

²⁴ Zivnostnik [online]. BRYCHTA, Ivan. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.zivnostnik.cz/33/financi-leasing-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EpsT_r3EDkF4FkHByuAzpuo/

²⁵ Rizika a benefity mezinárodního obchodu [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://l-a-b-a.cz/blog/382-rizika-a-benefity-mezinarodniho-obchodu>

kteřá v procesu mezinárodního obchodu vznikají, a také opatření, která mohou tato rizika minimalizovat nebo eliminovat.²⁶

3.8.1 Riziko země

Riziko země je mimo bankovní systém nebo konkrétního obchodního partnera. Z hlediska mezinárodního obchodu toto riziko zahrnuje politické a ekonomické události v konkrétní zemi, které mohou vést ke ztrátám při zahraničněobchodních operacích. Takové akce jsou do jisté míry pod kontrolou vlády této země.

Jedním z globálních faktorů v oblasti mezinárodních ekonomických vztahů je politická stabilita v zemích a regionech, celkové politické klima ve světě. Politická nestabilita, nepříznivé události (války, revoluce, znárodnění, embarga atd.) zpochybňují schopnost smluvních stran dostát svým závazkům ze smlouvy. Vývozce například nemůže odeslat zboží, protože může být zničeno nebo poškozeno během nepřátelských akcí nebo během přepravy. Kvůli politickým událostem nebude dovozce schopen zaplatit za přijaté zboží. Ze stejných důvodů banka vývozce nebude moci uhradit peníze bance dovozce nebo banka dovozce nebude schopna krýt. Při posuzování politických rizik je důležité studovat politickou situaci v partnerské zemi a tranzitních zemích. Minimalizace politických rizik může být usnadněna použitím akreditivů potvrzených bankou stabilní země, dohod o propadnutí majetku, pojištění vývozu a záruk.²⁷

3.8.2 Bankovní riziko

Riziko nepřevedení finančních prostředků jako prvek rizika země spojené s odmítnutím nebo nemožností z ekonomických důvodů země dovozce provést platbu v souladu s dohodou nebo s neschopností země vývozce vrátit zálohové platby. Stát může stanovit omezení jak pro převod finančních prostředků, tak pro jejich přepočtení na jiné měny.

Z pohledu bank mohou takové příkazy a omezení vést k tomu, že banka vývozce neobdrží akreditiv v příslušné měně a banka dovozce neprovede krycí nebo zálohový převod v této měně. Své závazky vyplývající ze smlouvy jsou přitom schopny plnit samy protistrany. Pro

²⁶ Rizika v mezinárodním obchodě [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rizika-v-mezinarodnim-obchode/>

²⁷ Rizika v mezinárodním obchodě [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rizika-v-mezinarodnim-obchode/>

pojištění rizika nepřevodu finančních prostředků je nutné prostudovat rating země, vzít v úvahu stávající měnová omezení a pravidla měnové regulace v zemi protistrany.²⁸

3.8.3 Měnové riziko

Jak uvádí (Smolík, 2014) měnové riziko je jedním z nejdůležitějších faktorů mezinárodního obchodu. Měnovému riziku jsou vystaveni nejen obchodní partneři, ale také banky, státní instituce a soukromé osoby, které mají měnové účty. Nepředvídané kolísání směnného kurzu vede k přímým ztrátám pro některé firmy a banky a zisky pro jiné. Měnová rizika — hrozba ztrát v důsledku změn směnných kurzů během plnění smlouvy. K takovým ztrátám dochází zejména při změně směnného kurzu ceny vzhledem k měně platby v období mezi podpisem smlouvy o zahraničním obchodu nebo úvěru a provedením platby na její základě. V případě, že se měna ceny a měna platby shodují, je měnové riziko způsobeno změnou směnného kurzu smluvní měny ve srovnání s národní měnou protistran nebo poklesem kupní síly měn.

Podniky (firmy) mohou snížit své měnové riziko, pokud správně zvolí měnu smluvní ceny a také měnu platby v případě, že se neshodují. Pro exportéra je výhodné stanovit smluvní cenu v „silné“ měně, jejíž kurz je stabilní nebo má tendenci se zvyšovat. „Slabá“ měna, jejíž kurz neustále devaluje, je pro dovozce výhodná.

Druhým způsobem pojištění měnových rizik, který se používá ve světové praxi, je změna platebních podmínek. Říká se mu v překladu z angličtiny „leads & lags“. Podstatou této taktiky je manipulace s podmínkami vypořádání: předčasná platba zboží a služeb v případě očekávaného zvýšení kurzu měny platby nebo naopak zpoždění platby v případě předpokládaného poklesu jejího kurzu. Možnost předčasné platby, stejně jako výše penále za pozdní platbu, je pevně stanovena ve smlouvách.²⁹

3.8.4 Riziko protistrany

Riziko nesplnění smlouvy spočívá v nesplnění podmínek smlouvy smluvními stranami. Dovozece může zejména objednávku zrušit nebo jednostranně změnit. Vývozce z technických nebo finančních důvodů nemusí splnit objednávku nebo ji splnit v rozporu s

²⁸ Bankovní riziko [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rizika-v-mezinarodnim-obchode/>

²⁹ Rizika v mezinárodním obchodě [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rizika-v-mezinarodnim-obchode/>

dodacími podmínkami, množstvím produktu, jeho kvalitou, sortimentem, balením, přepravními podmínkami atd. Aby bylo možné pojistit riziko nesplnění smlouvy, musí podniky do smlouvy zahrnout podmínky, které stanoví finanční odpovědnost stran za její nesplnění, a také aktivně uplatňovat bankovní záruky za plnění závazků.³⁰

V mezinárodním obchodě existují další druhy rizik, jako je riziko ztráty nebo poškození zboží při přepravě (riziko dodání), riziko prodlení nebo ztráty dokumentů pod akreditivem při jejich předávání poštou (poštovní riziko), problémy s celnictvím (celní riziko) atd. K pojištění takových rizik se uchylují ke službám soukromých pojišťoven, zasílají dokumenty v několika sadách kurýrní pošty atd. Výběr nejúčinnějších opatření ke zmírnění rizik v každém konkrétním případě závisí na zkušenostech firmy s každou zemí.³¹

³⁰ Riziko protistrany [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/investovani-a-financni-trhy/spotrebitel-investor-a-riziko/rizika-investovani/riziko-protistrany>

³¹ Riziko Protistrany [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/investovani-a-financni-trhy/spotrebitel-investor-a-riziko/rizika-investovani/riziko-protistrany>

4 Vlastní práce

Tato kapitola se zaměřuje na ekonomickou analýzu České republiky a Německa. Provádí srovnání všech makroekonomických dat a geografických struktur obou zemí. Dále je důkladně rozebírána obchodní struktura mezinárodního obchodu. Na závěr je provedeno hodnocení výhod vzájemné spolupráce a formulována doporučení ohledně budoucího rozvoje obchodních vztahů.

4.1 Ekonomická charakteristika ČR

Česká ekonomika je otevřená ekonomika, kde tři čtvrtiny produkce jsou exportovány, a Česká republika je atraktivním místem pro zahraniční investice. České firmy mají reputaci spolehlivých partnerů a dodavatelů vysoko kvalitních výrobků, technologií a služeb.

Česká republika se nachází v centru Evropy. Vznikla v roce 1993 po rozpadu Československa. Česká republika sousedí se 4 evropskými zeměmi, nejdelší hranici má s Německem (803 km), na severu s Polskem (762 km), na jihu s Rakouskem (466 km) a nejkratší s Slovenskem (252 km). Úspěšný ekonomický rozvoj a dodržování všech pravidel umožnily České republice vstoupit do Evropské unie v roce 2004. To přineslo významné výhody a možnosti dalšího rozvoje ekonomiky státu a posílilo obchodní vztahy mezi Českem a Německem.³²

Dalším důležitým krokem bylo vstoupení České republiky do Schengenského prostoru v roce 2007. Tím byly zrušeny kontroly na hranicích a umožnilo to zjednodušení obchodu s sousedními státy patřícími do Schengenského prostoru. Například to urychlilo dodávky potravin nebo zboží a také zvýšilo počet turistů.³³

Podle údajů Českého statistického úřadu v roce 2023 dosáhla populace České republiky čísla 10,88 milionu obyvatel, a jak lze vidět na grafu, počet obyvatel neustále roste od roku 2013. Tento pozoruhodný trend má za hlavní příčinu imigraci ze sousedních zemí, což přispívá k růstu obyvatelstva a kulturní rozmanitosti v zemi.

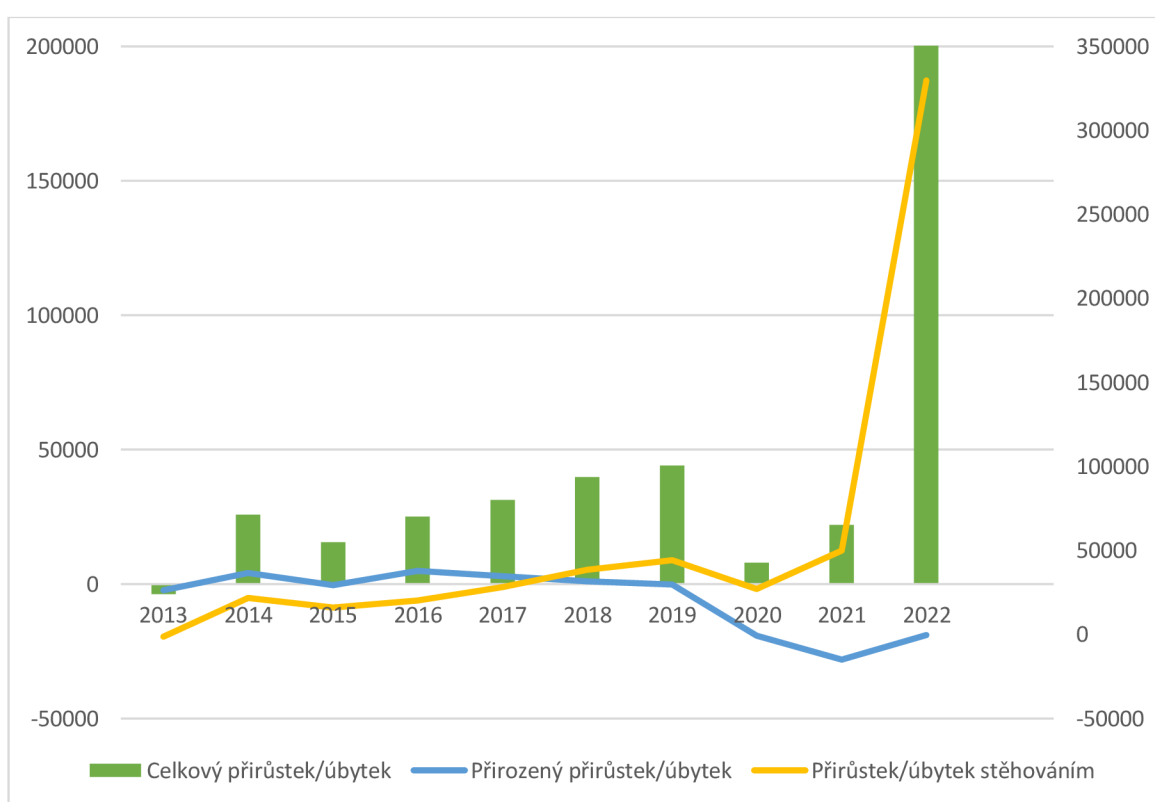
³² O České republice [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/o-ceske-republice>

³³ Výhled české ekonomiky [online]. MAREK, David. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/about-deloitte/vyhled_ceske_ekonomiky_2020.pdf

Podrobnější analýza dat z roku 2023 odhaluje, že v České republice trvale žilo 1 060 432 cizinců s dlouhodobým a trvalým pobytem. Tato skupina přispívá k ekonomice a společenskému rozvoji země, přinášejíc nové perspektivy a dovednosti.

Následující graf přináší podrobný přehled o vývoji počtu obyvatel v České republice v období let 2013 až 2022. Tento graf je důležitým nástrojem pro sledování demografických trendů a poskytuje ucelený obraz o dynamice populace v daném časovém období:

Graf 1: Přírůstek/úbytek počtu obyvatel v ČR v letech 2013-2022

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

V kontextu tragických událostí spojených s válkou mezi Ukrajinou a Ruskem se zvýšil počet uprchlíků přijatých v České republice. K datu 1. dubna 2023 zde žilo více než 325 tisíc uprchlíků z Ukrajiny, kteří obdrželi dočasnou ochranu. Tato forma ochrany jim umožňuje využívat státní zdravotní péči, mít přístup k vzdělání a zapojit se na pracovním trhu, což pomáhá jim integrovat se do společnosti a nabízí jim možnost nového začátku v bezpečí a

stabilitě. Tato situace odráží lidský a solidární přístup České republiky k lidem postiženým konflikty a válečnými událostmi.³⁴

Makroekonomické ukazatele

Česká republika se pyšní postavením rozvinutého státu s robustní ekonomikou, která dosahuje výrazné síly. Hrubý domácí produkt na obyvatele v ní dosahuje výše 50 961 USD za rok 2023, což ji řadí mezi ekonomicky vyspělé země. V rámci postkomunistických zemí zaujímá Česká republika vedoucí pozici, což svědčí o jejím úspěšném ekonomickém rozvoji od doby pádu komunismu.

Inflace

Níže uvedená tabulka poskytuje přehled o změnách úrovně inflace v České republice v období od roku 2016 do roku 2023. Tato tabulka je klíčovým nástrojem pro analýzu ekonomického stavu státu, protože inflace přímo ovlivňuje nákupní sílu obyvatelstva a celkovou stabilitu ekonomiky:

Tabulka 3: Průměrná roční míra inflace v ČR v % za období 2016–2023

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
%	0,7	2,5	2,1	2,6	3,2	3,8	15,1	10,7

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

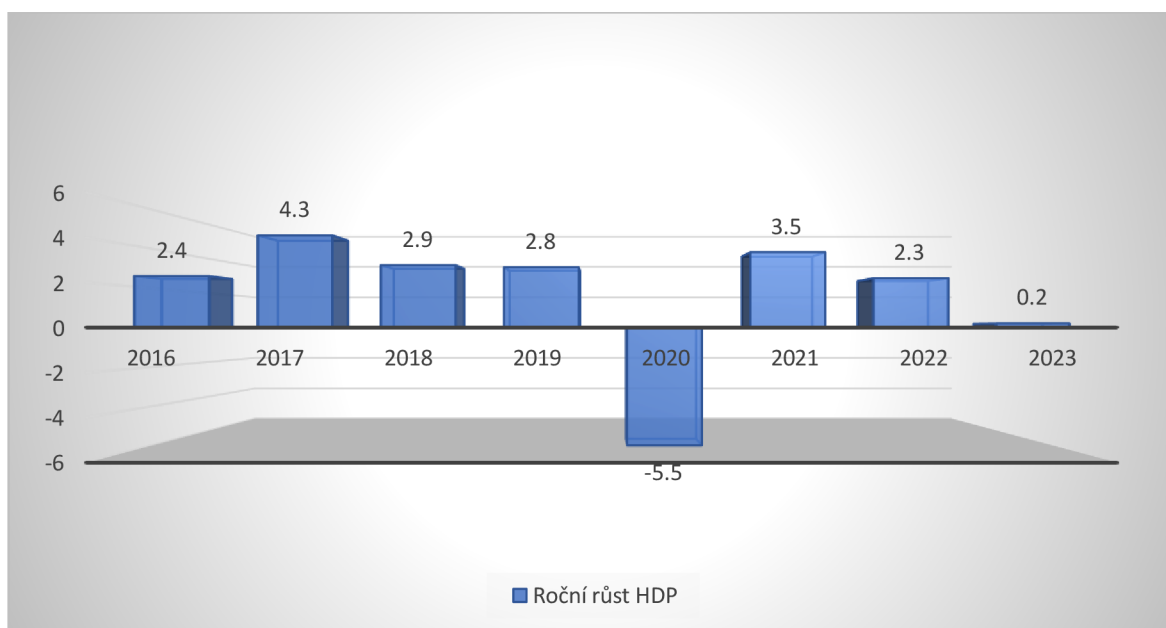
Podle grafu lze vidět, že Česká Republika měla v období 2016-2019 poměrně stabilní úroveň inflace, která se ČNB udržovala na úrovni 2%. Zlomovým okamžikem byl rok 2022, kdy úroveň inflace dosáhla rekordních 15,1%. Důvodem bylo několik faktorů, prvním byl vliv pandemie koronaviru na všechny oblasti ekonomiky, protože byly narušeny způsoby dodávek zboží. Také výrazný vliv měla válka na Ukrajině. V současné době má Česká republika nejvyšší úroveň inflace mezi zeměmi Evropy.

³⁴ Počet obyvatel a jeho věkové složení [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/aktualni-populacni-vyvoj-v-kostce>

HDP

Níže uvedený graf detailně prezentuje procentní změnu HDP (Hrubého domácího produktu) v České republice v průběhu určeného období. Graf slouží k vizualizaci ekonomických trendů a umožňuje sledovat, jak se HDP měnilo v jednotlivých letech:

Graf 2: Roční růst HDP v ČR v % za období 2016-2023

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

Podle data v grafu, lze konstatovat, že v období let 2016-2019 byl hrubý domácí produkt České republiky pozitivní. Nicméně v roce 2020 došlo k rapidnímu poklesu HDP v důsledku pandemie COVID-19. Ekonomiky celého světa zažily výrazné otřesy a Česká republika nebyla výjimkou, přesto se země relativně rychle vzpamatovala, a hrubý domácí produkt znovu dosáhl pozitivních hodnot.

Ve sledovaném roce 2023 lze pozorovat, že HDP dosáhlo své nejnižší hodnoty od doby pandemie, což je přičítáno vysoké inflaci. Toto období bylo charakterizováno nárůstem cen elektřiny, což mělo významný dopad na všechny sféry života obyvatelstva.

Nezaměstnanost

Níže uvedená tabulka poskytuje detailní přehled o míře nezaměstnanosti v České republice. Procento nezaměstnaných občanů je klíčovým makroekonomickým ukazatelem, který umožňuje hlouběji porozumět aktuální situaci na trhu práce a její vývoj v průběhu času:

Tabulka 4: Nezaměstnanost ČR v letech 2016-2023

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
%	4,0	2,9	2,2	2,0	3,2	3,3	3,5	2,8

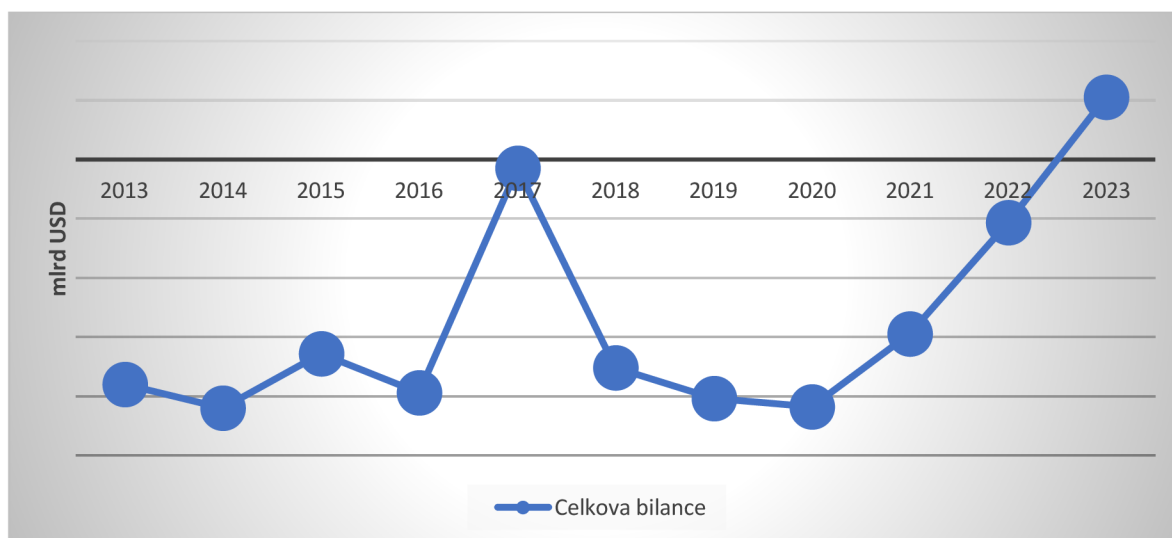
Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

Nezaměstnanost za posledních několik let vykazuje tendenci k poklesu. V letech 2020-2022 byl pozorován mírný nárůst úrovně nezaměstnanosti v souvislosti s pandemií. V roce 2023 se úroveň opět začala snižovat a dosáhla relativně nízké úrovně, což může mít negativní dopad na ekonomiku. Firmám je dosti obtížné nalézt zaměstnance a přilákat je do práce, protože na trhu práce existuje vysoký počet volných pracovních míst.

Obchodní bilance ČR

V posledních letech měla Česká republika často kladnou obchodní bilanci, což svědčí o schopnosti země vyvážet více zboží, než importovat. Klíčové faktory ovlivňující obchodní bilanci zahrnují množství a druhy vyvážených a dovážených produktů, mezinárodní poptávku, směnné kurzy a ekonomické podmínky jak v České republice, tak v jejích obchodních partnerech. Tyto změny lze podrobně vidět v grafu níže:

Graf 3: Bilance zahraničního obchodu ČR se zbožím

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

Zahraniční obchod České republiky se zbožím vykázal za loňský rok podle předběžných údajů přebytek 122,8 miliardy Kč, v roce 2022 byl v deficitu 204,8 miliardy Kč. Pomohl

menší schodek obchodu s ropou a zemním plynem. V prosinci 2023 skončila bilance přebytkem 3,5 miliardy Kč, což je meziročně o 5,9 miliardy Kč lepší výsledek. Vyplývá to z zveřejněných údajů Českého statistického úřadu (ČSÚ).

Interakce s různými zeměmi v obchodních vztazích umožňuje státu rozvíjet jeho ekonomiku. Níže jsou uvedeny údaje o největších obchodních partnerech České republiky v roce 2023:

Tabulka 5: Největší obchodní partneři ČR (rok 2023)

Export			Import		
	EUR(tis.)	%		EUR(tis.)	%
Celkem	236317992	100	Celkem	213286355	100
Německo	77 549 152	32	Německo	44 534 565	19,8
Slovensko	18 400 522	8,39	Čína	36 638 216	18,7
Polsko	17 307 015	7,05	Polsko	17 202 290	8,01
Francie	11 469 883	4,64	Slovensko	9 552 962	4,81
Rakousko	9 843 266	4,44	Itálie	8 469 333	4,15
Itálie	9 593 044	4,07	Francie	6 271 782	3,84
Spojené království	8 890 186	3,61	Spojené státy	6 009 933	2,75
Maďarsko	8 489 237	3,56	Maďarsko	5 653 480	2,74
Nizozemsko	8 241 452	3,4	Rakousko	5 576 699	2,67
Španělsko	6 318 110	2,61	Nizozemsko	5 545 821	2,59

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Ministerstvo průmyslu a obchodu (2023)

Tabulka také ilustruje vzájemné vztahy české ekonomiky s ostatními zeměmi, což poskytuje důležitý pohled na obchodní aktivity České republiky. V posledních několika letech Německo se stalo hlavním hráčem v mezinárodním obchodě s Českem a zaujímá klíčovou pozici jako obchodní partner. Téměř třetina veškerého exportu z České republiky a většina importovaného zboží směřuje právě do Německa, což nepochybně zdůrazňuje jeho význam pro českou ekonomiku. Tyto statistiky ukazují, že Německo je nezbytným obchodním partnerem pro Českou republiku, ať už jde o vývoz či dovoz zboží.

4.2 Ekonomická charakteristika Spolkove republiky Německo

Spolkové republiky Německo je stát nacházející se ve střední Evropě a je rozdělena do 16 spolkových zemí. Stát sousedí s deseti evropskými zeměmi, jako jsou Dánsko, Polsko, Česká republika, Rakousko, Švýcarsko, Francie, Lucembursko, Belgie a Nizozemsko. Celková plocha činí 357 023 čtverečních kilometrů a 84,7 milionů obyvatel, což z ní činí nejvýznamnějšího partnera pro mnoho sousedních zemí, včetně České republiky.

Německá ekonomika je největší v Evropské unii. Její hlavní charakteristiky zahrnují orientaci na export a vysoce kvalifikovanou pracovní sílu. Země disponuje silnou a rozmanitou ekonomikou, která zohledňuje průmyslový sektor, výzkum a vývoj, export a služby. Průmyslový sektor hraje v německé ekonomice klíčovou roli. Země je známá svým technologickým inovacím a vysokou kvalitou výroby. Automobilový průmysl, strojírenství, elektrotechnika a chemický průmysl jsou některými z hlavních odvětví, která podporují německý průmysl. Německo je také významným vývozcem, s exportem orientovaným zejména na evropské partnery. Země je známá svým obchodním přebytkem a globálním významem v oblasti mezinárodního obchodu. Německo je členem mezinárodních organizací, jako jsou OSN (Organizace spojených národů), NATO (Severoatlantická aliance), G8 a G7.³⁵

Makroekonomické ukazatele

HDP

Následující graf podrobně ilustruje procentuální změnu HDP (Hrubého domácího produktu) v Německu během daného období. Tento graf slouží k vizualizaci ekonomických trendů a umožňuje sledovat, jak se HDP vyvíjelo v jednotlivých letech:

Tabulka 6: Tempo růstu HDP v SRN v % za období 2016-2023

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
%	2,2	2,7	1,0	1,1	-3,7	2,6	1,9	0,4

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Destatis (2023)

Tempo růstu HDP mělo v letech 2016-2017 pozitivní hodnotu. Koronavirus měl silný negativní vliv a HDP prudce kleslo, poprvé vykazující negativní ukazatele. Následně se

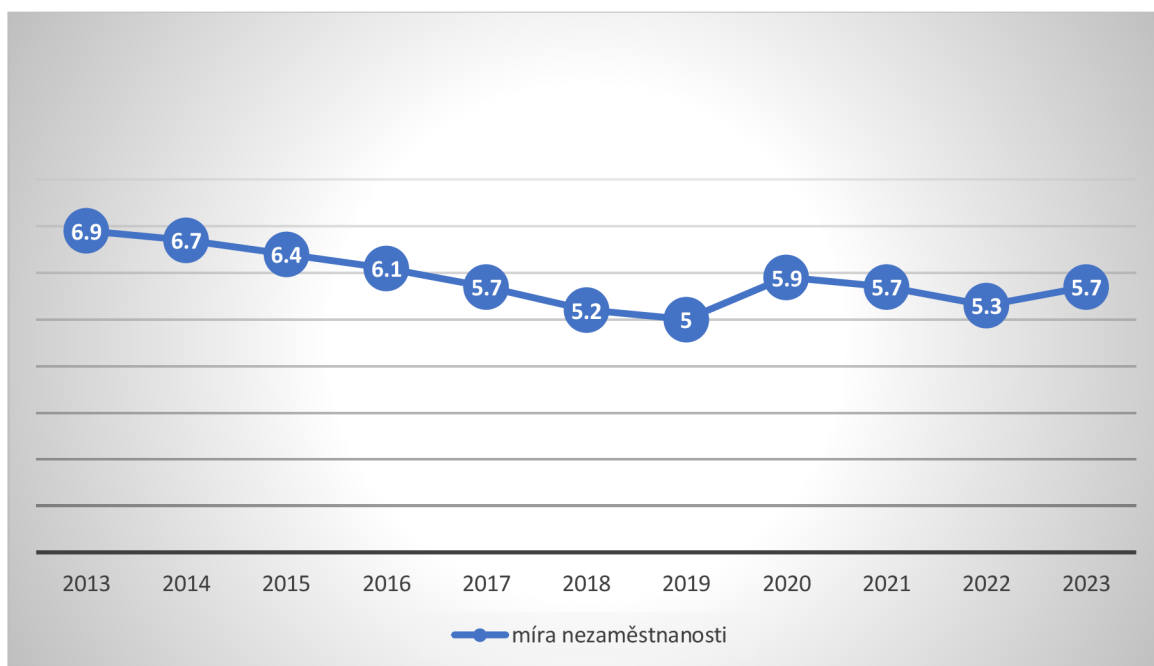
³⁵ Rizika v mezinárodním obchodě [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.zajezdy.cz/nemecko-mzv-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled-1/>

ekonomika rychle vzpamatovala a opět dosáhla pozitivních hodnot. V roce 2023, v souvislosti s vysokým počtem uprchlíků, HDP opět pokleslo.

Nezaměstnanost

Následující tabulka přináší podrobný přehled o míře nezaměstnanosti v Německu. Procento nezaměstnaných občanů představuje klíčový makroekonomický ukazatel, který nám umožňuje podrobněji porozumět současné situaci na trhu práce a sledovat jeho vývoj v průběhu času. Tabulka zahrnuje relevantní statistická data, která pomáhají analyzovat dynamiku nezaměstnanosti, a poskytuje komplexní pohled na ekonomický kontext v Německu:

Graf 4: Průměrná roční míra nezaměstnanosti SRN v 2013–2023 v %

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Destatis (2023)

Úroveň nezaměstnanosti v Německu se udržuje na relativně nízké úrovni kolem 5%. Země má dobré pracovní nabídky a pracovní podmínky, a proto nemá velké problémy s zaměstnaností. Kriza spojená s opatřeními k boji s pandemií tvrdě zasáhla německý trh práce. Lockdowny na jaře a v zimě 2020 ponořily ekonomiku do umělé kómatu, ze kterého je obtížné se vzpamatovat.

Inflace

Níže uvedená tabulka přináší komplexní informace o vývoji úrovně inflace v Německu v časovém období od roku 2016 do roku 2023. Tato tabulka se stává nezbytným nástrojem pro důkladnou analýzu ekonomického stavu státu, neboť inflace má přímý vliv na nákupní sílu obyvatel a celkovou stabilitu ekonomiky. Poskytovaná data v tabulce umožňují sledovat inflační trendy a identifikovat klíčové období, která mohou ovlivnit ekonomické rozhodování a chování spotřebitelů v Německu:

Tabulka 7: Míra inflace v SRN v % za období 2016-2023

Rok	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
%	0,4	1,7	1,9	1,4	-0,28	2,4	7,9	5,9

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Destatis (2023)

Inflace v Německu má relativně nízké hodnoty ve srovnání s ostatními zeměmi. V roce 2020 dosáhla rekordní hodnoty -0,28%, což ji činilo nejnižší v Evropě. Ale v letech 2022-2023 inflace prudce vzrostla, především kvůli tomu, že spotřebitelé v tomto období opět plně hradili dodávky plynu.

Navazování obchodních vztahů s různými zeměmi představuje klíčový prvek pro ekonomický rozvoj státu. Níže prezentovaná data poskytují informace o hlavních obchodních partnerech Německa v roce 2023:

Tabulka 8: Zahraniční obchod SRN s nejvýznamnějšími partnery v roce 2023

Export			Import		
	mld. USD	%		mld. USD	%
Celkem	1,68 bilionu	100	Celkem	1,58 bilionu	100
USA	165,3	9,81	Čína	206,1	13
Francie	124,7	7,35	Nizozemsko	113,2	7,13
Nizozemsko	116,5	6,91	USA	99,7	6,27
Čína	113,8	6,72	Polsko	82,8	5,18
Polsko	97,1	5,75	Ostatní	78,8	4,91
Itálie	93,1	5,55	Itálie	77,4	4,84
Rakousko	88,2	5,22	Francie	73,5	4,64
Velká Británie	78,3	4,64	Belgie	62,4	3,9
Švýcarsko	76,3	4,54	Česko	61,4	3,86
Belgie	66,3	3,91	Švýcarsko	60,9	3,83

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat Destatis (2023)

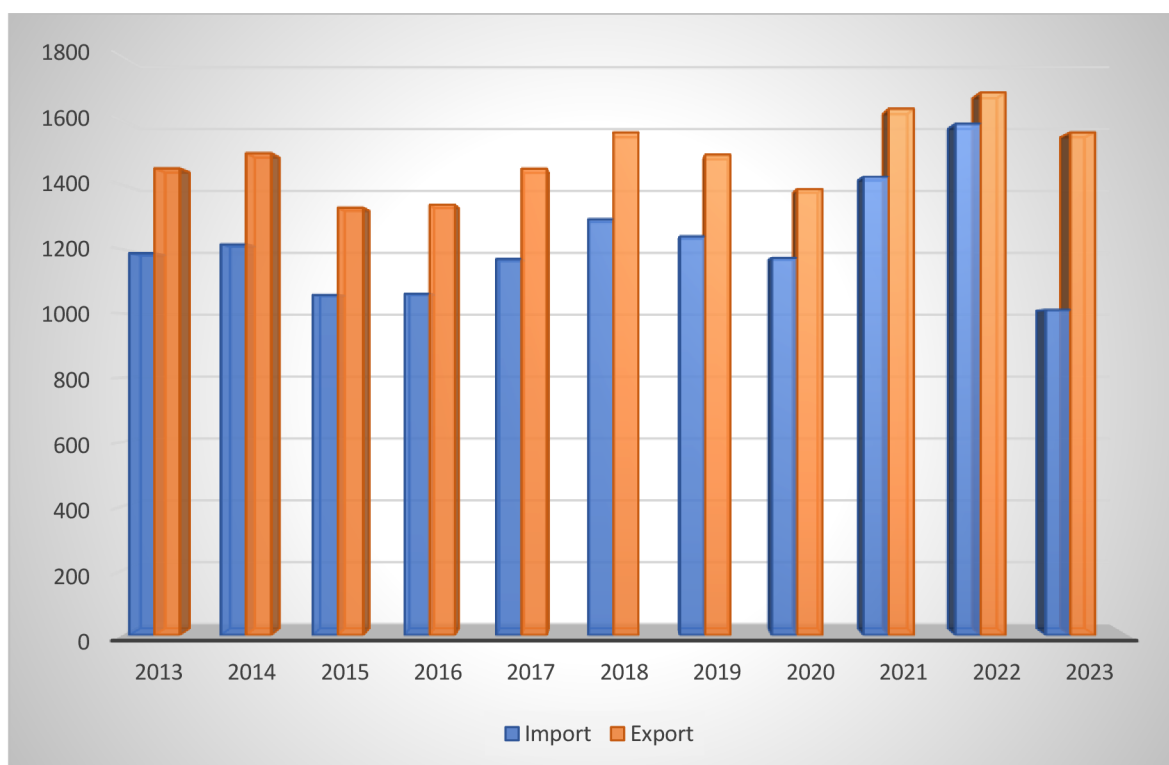
Pomocí tabulky můžeme usoudit, že Německo aktivně participuje na světovém exportu. Její obchodní partneři zahrnují všechny přední země světa a hrají důležitou roli ve formování její ekonomické situace. Exportní data svědčí o širokém spektru zboží a služeb, které Německo poskytuje na světovém trhu. Tato země se snaží posílit svou pozici jako jeden z předních exportérů, a její úspěšná účast ve světovém obchodě zdůrazňuje její ekonomický význam.

4.3 Německo jako klíčový obchodní partner ČR

Německá ekonomika vykazuje přebytek v obchodní bilanci se všemi hlavními obchodními partnery s výjimkou Číny. Tato skutečnost jasně ukazuje na roli Německa jako "exportní lokomotivy" v rámci eurozóny a jeho klíčové postavení v celoevropském kontextu. Pro výrazně exportně orientovanou českou ekonomiku je tedy vztah k německé ekonomice klíčový.

Na další stránce je graf německého mezinárodního obchodu v letech 2013-2023:

Graf 5: Zahraniční obchod Německa v letech 2013-2023 (v mlrd. USD)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

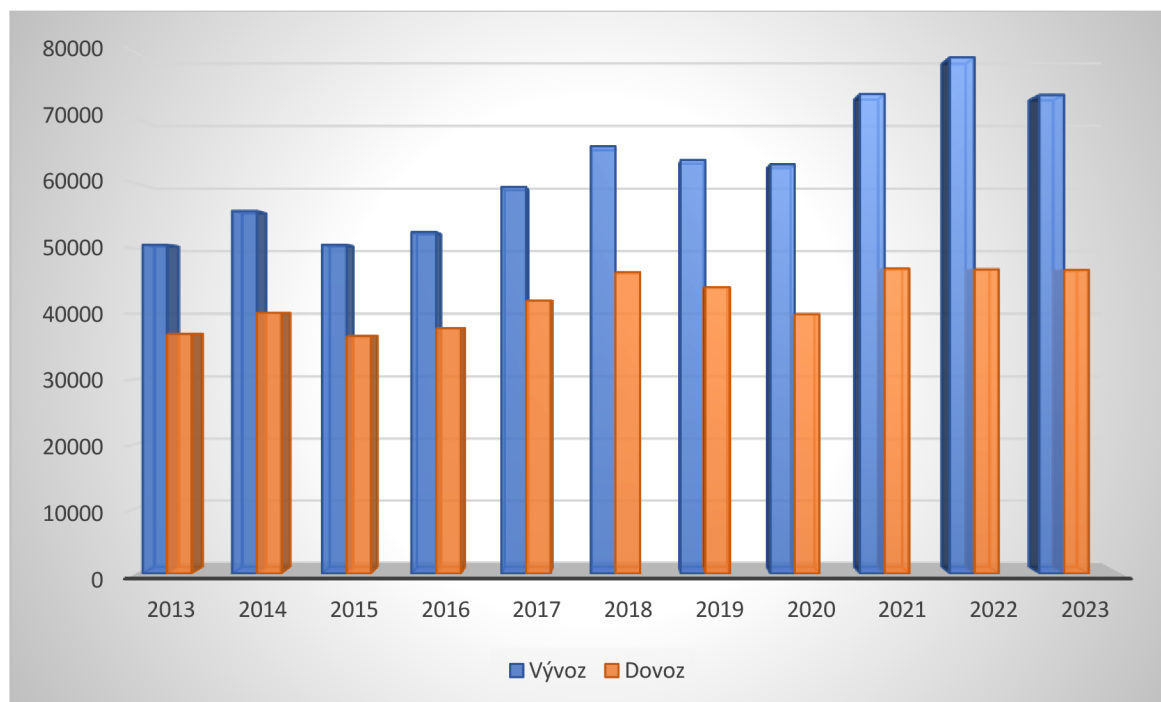
V průběhu posledních pěti let představovalo Německo více než 29 % podílu na celkovém zahraničním obchodu České republiky. Během tohoto časového úseku Česká republika udržovala s Německem nejvyšší obchodní přebytek ze všech svých obchodních partnerů, který neustále narůstal a převyšoval celkový obchodní přebytek České republiky. Tato vzájemná závislost mezi exportem českého zboží a dovozem německého zboží, a naopak českým dovozem zboží, je významná. Podobná situace se projevuje i v případě českého dovozu zboží, což je důsledek vysoké míry spolupráce v oblasti dovozu..

Hospodářská aktivita v zemědělském zahraničním obchodu (HZO), vývoz i dovoz zemědělských produktů, vzrostly v meziročním srovnání mezi lety 2021 a 2022 přibližně o pětinu, tj. 20 %. Tuto situaci lze převážně přisoudit globálnímu růstu cen potravin, což vedlo k nárůstu cen obchodovaných výrobků.

4.4 Agrární zahraniční obchod ČR s Německem

Agrární zahraniční obchod mezi Českou republikou a Německem je důležitým prvkem ekonomických vztahů mezi těmito dvěma zeměmi. Následující graf poskytne podrobnější pohled na agrární obchodní vztahy mezi ČR a Německem v letech 2013–2023:

Graf 6: Agrární zahraniční obchod ČR s Německem v letech 2013-2023 (v mlrd. USD)

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

V roce 2023 dosáhl kumulativní dovoz do České republiky ze Německa hodnoty 46 miliard dolarů. Tento údaj signalizuje mírný pokles, přičemž snížení dodávek z Německa do ČR v hodnotovém vyjádření činilo 0,228 % oproti předchozímu roku 2022.

Podíl Německa na dovozu zboží do České republiky v roce 2023 činil 19,8 % z celkové hodnoty českého dovozu zboží, který dosáhl 236 miliard dolarů. Oproti roku 2022, kdy byl podíl Německa na dovozu 22 % z celkových 212 miliard dolarů, došlo ke snížení o 2,27 procentního bodu. Tato změna naznačuje určité poklesy v závislosti na německých dovozních aktivitách do České republiky.

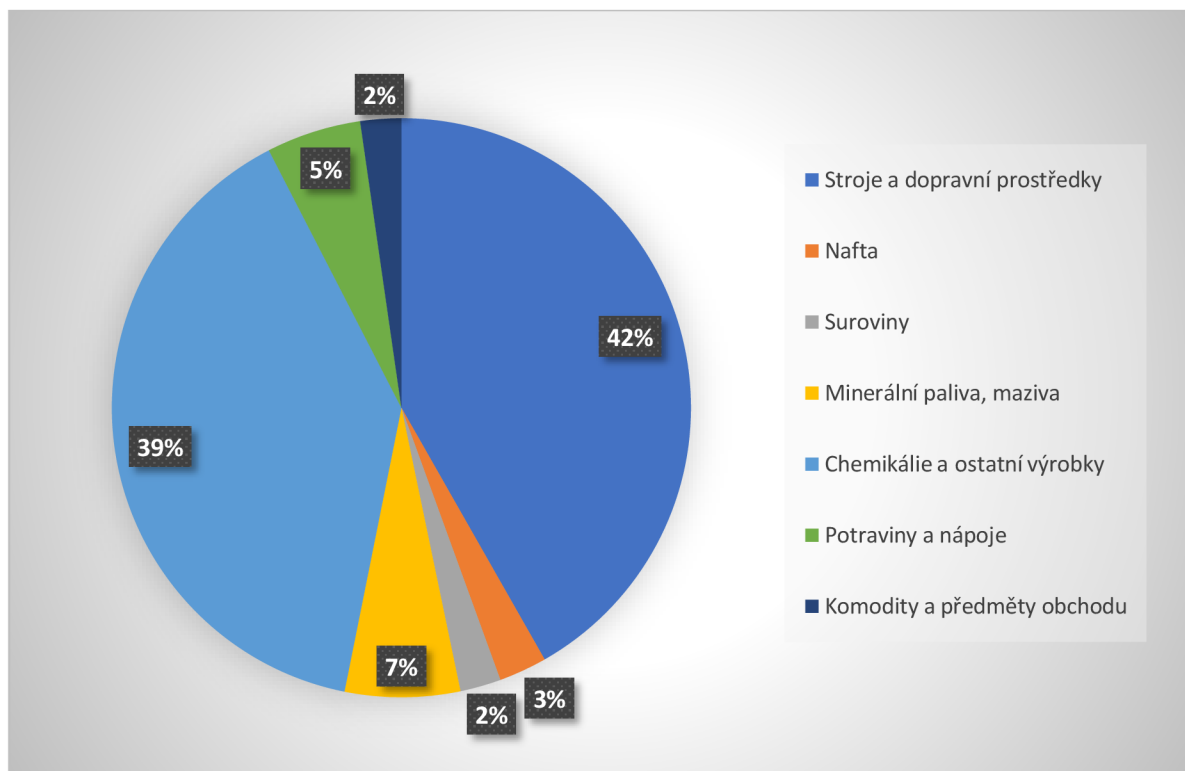
Takový vývoj může být důsledkem různých faktorů, včetně změn v obchodních politikách, poptávce po specifických produktech nebo vlivů ekonomických a geopolitických událostí.

Je však důležité zdůraznit, že i přes pokles podílu Německa na dovozu zboží do ČR zůstává Německo významným obchodním partnerem této země. Níže jsou uvedeny některé z hlavních komodit, které Česká republika importuje z Německa.

4.5 Komoditní struktura českého dovozu z Německa

Německo zaujímá pozici jednoho z nejvýznamnějších obchodních partnerů České republiky a obchodní výměna mezi těmito dvěma zeměmi zahrnuje různorodé odvětví. Následující faktory podtrhují klíčovou roli Německa v obchodních vztazích s Českou republikou:

Graf 7: Komoditní struktura dovozu v mlrd. v roce 2023

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

Automobilový průmysl: Automobilový sektor představuje jedno z nejvýznamnějších odvětví obchodní výměny mezi Českou republikou a Německem. Vysoká úroveň integrace v tomto odvětví zahrnuje výrobu automobilů, dodavatelské řetězce a export automobilových součástí. Německé automobilky mají často významné investice a výrobní závody v České republice.

Strojírenství: Obchodní výměna mezi Českou republikou a Německem zahrnuje také strojírenství. České strojírenské firmy dodávají různé komponenty a technologie německým partnerům. Spolupráce v oblasti strojírenství přispívá k inovacím a konkurenceschopnosti obou zemí.

Elektrotechnika: Sektor elektrotechniky je dalším důležitým prvkem obchodní výměny. Dodávky elektronických komponent, zařízení a technologií mají vliv na rozvoj moderních technologií a průmyslové výroby v České republice.

Chemický průmysl: Český chemický průmysl má s Německem úzké obchodní vazby. Dohromady obě země vytvářejí robustní dodavatelské řetězce a obchodní relace v oblasti chemie a farmacie.

Energetika a obnovitelné zdroje: V rámci spolupráce v oblasti energetiky se Česká republika a Německo zaměřují i na obnovitelné zdroje energie. Obchodní výměna zahrnuje dodávky technologií a zařízení pro obnovitelné zdroje, energetickou efektivitu a ekologickou udržitelnost.

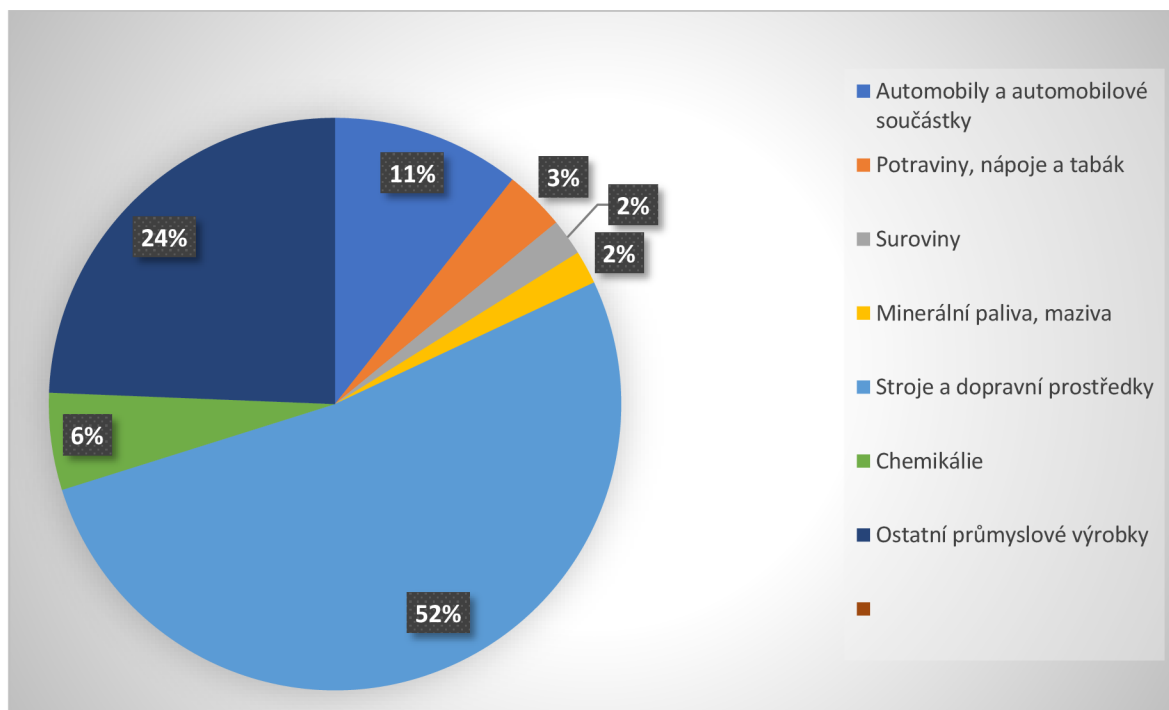
Kombinace těchto odvětví představuje široké spektrum obchodních aktivit mezi oběma zeměmi. Tato diverzifikovaná spolupráce přispívá k ekonomickému růstu, inovacím a konkurenceschopnosti v rámci celého regionu.

4.6 Komoditní struktura českého exportu do Německa

Vysoký podíl Německa na českém exportu svědčí o důležitosti těchto obchodních vztahů a o významné ekonomické integraci mezi oběma zeměmi. Tento trend může být důsledkem silné spolupráce v automobilovém průmyslu, strojírenství a dalších odvětvích, kde Česká republika má konkurenceschopné postavení na mezinárodním trhu.

Komoditní struktura českého exportu do Německa se v průběhu let měnila, přičemž obchodní vztahy mezi oběma zeměmi jsou výrazně rozmanité a zahrnují různorodé odvětví. Níže jsou uvedeny některé z hlavních komodit, které Česká republika exportuje do Německa:

Graf 8: Komoditní struktura vývozu v % v roce 2023

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat ČSÚ (2023)

Automobily a automobilové součástky: Český automobilový průmysl je jedním z klíčových sektorů české ekonomiky a hraje významnou roli v celosvětovém automobilovém průmyslu včetně výroby automobilů a dodavatelského průmyslu, patří mezi klíčová odvětví exportu do Německa. Česká republika vyváží do Německa hotová osobní vozidla vyrobená na svém území. Některé značky automobilů mají své výrobní závody v České republice, a tyto automobily jsou pak exportovány na mezinárodní trhy.

Mezi nejvýznamnější patří:

- Škoda auto: Jedna z nejstarších a největších automobilových firem v České republice. Škoda auto sídlí v Mladé Boleslavi a je součástí skupiny Volkswagen.
- Hyundai Motor Manufacturing Czech s.r.o.: Výrobní závod jihokorejské automobilky Hyundai v Nošovicích, který byl otevřen v roce 2008.
- TPCA (Toyota Peugeot Citroën Automobile Czech): Společný výrobní podnik firem Toyota, Peugeot a Citroën v Kolíně.³⁶

³⁶ Český automobilový průmysl [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.automoto24.cz/cesky-automobilovy-prumysl-historie-a-soucasnost/>

Elektronika a elektrotechnika: Elektrotechnický průmysl představuje odvětví průmyslu, které se specializuje na výzkum, vývoj, výrobu a údržbu elektrotechnických součástí, elektronických zařízení, strojů a přístrojů. Je jedním z klíčových sektorů v českém zpracovatelském průmyslu a zaujímá významné postavení v ekonomice České republiky. Elektrotechnický průmysl je považován za strategický a perspektivní, přičemž jeho rostoucí význam je spojen s narůstajícím podílem elektronických a elektrotechnických komponent ve většině finálních průmyslových výrobků.

V tomto odvětví jsou vyvíjeny inovativní technologie a technická řešení, která nacházejí uplatnění v široké škále průmyslových odvětví a spotřebitelských aplikací. Elektrotechnický průmysl vytváří kvalifikovaná pracovní místa a přispívá k celkovému ekonomickému růstu země.

Sektor elektrotechnického průmyslu v České republice má vynikající předpoklady díky odborným znalostem, výzkumnému potenciálu a spolupráci s akademickým prostředím. Rostoucí poptávka po elektronických a elektrotechnických produktech na globálním trhu přináší českým firmám příležitosti k rozšíření exportu a posílení mezinárodní konkurenceschopnosti.

Strojírenství a technologie: České společnosti v oblasti průmyslových technologií dodávají do Německa moderní a inovativní technologie pro širokou škálu odvětví. To zahrnuje zařízení pro automatizaci výroby, řídicí systémy, robotiku a další technologické inovace, které pomáhají zvyšovat efektivitu a konkurenceschopnost německých průmyslových podniků. ČR je známá výrobou vysoko kvalitních obráběcích strojů. Tyto stroje jsou klíčovým prvkem v průmyslovém sektoru, a německé společnosti je vyhledávají pro jejich přesnost a technologické inovace. Patří sem frézky, soustruhy, obráběcí centra a další zařízení pro obrobení materiálů.

Chemický průmysl: Chemický průmysl zahrnuje export chemických látek, včetně základních chemikálií, průmyslových plynů a specializovaných chemikálií pro různá odvětví. Tyto látky jsou využívány v německém průmyslu pro výrobu různých výrobků. Většina jednotlivců z oblasti chemického, farmaceutického a rafinérského průmyslu působí v Ústeckém kraji. Tato oblast zastřešuje téměř 19 % všech pracovníků z tohoto odvětví. Dalších téměř 17 % pracuje ve Středočeském kraji, přes 12 % v Jihomoravském kraji, téměř

10 % v Praze a přes 9 % v Pardubickém kraji. V porovnání s ostatními sektory je geografická koncentrace tohoto odvětví v regionech České republiky výrazná. České lékárny dodávají do Německa léčiva a farmaceutické výrobky, což zahrnuje generické léky i inovativní léčebné přípravky.

Tato obchodní výměna přispívá k ekonomickému růstu obou zemí a umožňuje využití specializovaných dovedností a technologického know-how českých firem v oblasti chemického průmyslu. Zároveň Německo jako jedno z největších evropských trhů poskytuje pro české exportéry stabilní a rozmanitý odbytový trh pro jejich chemické výrobky.³⁷

Potraviny a nápoje: Česká republika exportuje různé potravinářské produkty do Německa, včetně tradičních českých dobrot. Patří sem například pečivo, těstoviny, konzervy, omáčky, sušenky a další potraviny. Kvalita a rozmanitost českých potravinářských výrobků představují konkurenceschopný faktor na německém trhu. Export nápojů zahrnuje nejen alkoholické, ale také nealkoholické nápoje. České pivo má vynikající reputaci a exportuje se nejen do Německa, ale i do mnoha dalších zemí. Kromě piva mohou být součástí exportu také minerální vody, džusy a další nápoje. Vývoz cukrovinek, jako jsou čokoláda, bonbóny, sušenky a další sladkosti, představuje další část potravinářského exportu. Kvalitní a lahodné české cukrovinky nacházejí své místo na německém trhu. Kromě hotových potravinářských výrobků může export zahrnovat i suroviny používané v potravinářském průmyslu. Sem patří například kvalitní oleje, koření, mouky a další suroviny.

Tento sektor je důležitý nejen z obchodního hlediska, ale také z kulturního, protože česká kuchyně a potravinářské tradice mohou přitahovat německé spotřebitele. Export potravinářských výrobků do Německa přispívá k mezikulturní výměně a obohacování chutí na evropském trhu.

Dřevo a nábytek: Česká republika exportuje dřevo a dřevařské výrobky, jako jsou palivové dřevo, dřevěné hranoly, dýhy a další dřevařské materiály. Tyto suroviny a polotovary jsou využívány v různých odvětvích, včetně stavebnictví a výroby nábytku.

Český nábytek má dobrou pověst pro svou kvalitu, design a řemeslnou zručnost. Exportuje se široká škála nábytku, od kuchyňských a obývacích souprav po kancelářský nábytek. Důraz je kladen nejen na estetiku, ale také na funkčnost a udržitelnost. Kromě hotových

³⁷ Chemický průmysl [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/8-8-66>

nábytkových výrobků může export zahrnovat i nábytkové součástky, jako jsou kovové a plastové části, panty, madla a další komponenty. Tyto součástky jsou důležité pro výrobu nábytku v cílové zemi.

Ostatní průmyslové výrobky: Česká republika exportuje různé kovy a kovové výrobky do Německa. Mezi tyto výrobky mohou patřit ocelové tyče, plechy, konstrukční materiály, hliníkové výrobky a další kovové komponenty. Kovový průmysl je klíčovým dodavatelem materiálů pro stavebnictví, automobilový průmysl a další sektory, což přispívá k širokému spektru obchodních možností.

Export textilních výrobků zahrnuje širokou škálu produktů, včetně oblečení, obuv, bytových textilií a technických textilií. Česká republika má významnou tradici v textilním průmyslu a německý trh poskytuje atraktivní příležitosti pro tyto výrobky.

Kromě materiálních výrobků je důležitým prvkem exportu také poskytování služeb a technologických řešení, včetně softwarových aplikací, inženýrských služeb a dalších.

Je třeba poznamenat, že tato komoditní struktura je obecná a může se měnit v závislosti na aktuálních ekonomických a tržních podmínkách. Exportní vztahy jsou často vzájemně propojené a mohou se vyvíjet v souladu s inovacemi, poptávkou na trhu a globálními trendy v průmyslu.

4.7 Příležitosti pro český export

Z předchozích částí lze pochopit, že Německo je jedním z nejdůležitějších partnerů pro Českou republiku. Také export země poskytuje mnoho výhod v různých oblastech obchodu.

Automobilový průmysl

Díky dlouhodobé a úspěšné vzájemné spolupráci je v současné době v České republice umístěno jedno z největších výrobních a designových center automobilů na světě. V České republice podniká více než polovina přímých dodavatelů automobilů, což dokazuje její důležitost na světovém trhu. Kromě rozvinuté výroby ukazuje český trh vynikající kvalitu a potenciál pro další rozvoj.

V Německu je automobilový průmysl jedním z klíčových odvětví. Německo je známé svými významnými automobilovými značkami, jako jsou Volkswagen, BMW, Mercedes-Benz, Audi a Porsche. Toto odvětví hraje klíčovou roli v německé ekonomice a představuje značný

podíl na exportu země. Německý automobilový průmysl je známý pro svou inovaci, vysokou kvalitu výroby a technologický pokrok. Tato odvětví také vytvářejí mnoho pracovních míst.

Energetický průmysl

Energetický průmysl Německa je velmi významný a rozmanitý se zaměřením na různé zdroje energie a technologie. Postupný přechod od jaderných elektráren k obnovitelným zdrojům energie je hlavním konceptem. V souvislosti s tím roste potenciál pro dodávky součástek pro větrné, solární a hydroelektrárny. Celosvětovým trendem se stává přechod na alternativní energetické produkty, což v konečném důsledku znamená úplné odstoupení od používání uhlí. Všechny evropské země zahrnují do svých plánů obrovské investice pro realizaci výše uvedených plánů.

V souvislosti s těmito plány se pro český průmysl a vědu otevírají nové možnosti, jako je výroba moderních akumulátorů, generátorů a elektrických zařízení.

Digitalizace

Digitalizace trhu představuje proces, kdy se tradiční obchodní činnosti a interakce přesunují do digitálního prostředí s využitím moderních informačních technologií. Koncept čtvrté průmyslové revoluce nazvaný Industrie 4.0, který byl podepsán pro společnou spolupráci Českou republikou a Německem. Podle tohoto konceptu vznikají "inteligentní továrny", které využívají již zmíněné kyberneticko-fyzikální systémy. Tyto systémy přebírají rutinní a jednoduché úkony, které dříve vykonávali lidé. Automatizace, integrace systémů a vyšší efektivita díky sofistikovanější logistice jsou také nadějí pro redukci negativních vlivů na lidskou práci spojených s průmyslem.

Železniční a kolejová doprava

Rozvoj železničního průmyslu je velmi populární pro celou Evropskou unii a patří mezi klíčové ekologické priority. Německo věnuje značné úsilí na modernizaci, rozšiřování a zefektivňování své železniční sítě s cílem posílit udržitelnost, zvýšit kapacitu a zlepšit přepravní efektivitu. Elektrifikace železniční sítě a přechod na ekologičtější pohon, jako jsou elektrické nebo hybridní lokomotivy také patří mezi klíčové cíle.

Takové plány poskytují českým výrobcům možnost získat značné investice. Aktualizace dopravního parku a technologií vyžaduje pravidelné výběrové řízení a spolupráci s německými zákazníky.

4.8 Německé firmy podnikající v ČR

V České republice působí a rozvíjí se řada německých firem, které podnikají v různých oblastech prodeje a poskytování služeb. Tyto firmy působí v odvětvích, jako jsou prodej automobilů, maloobchod a velkoobchod. V následující tabulce můžete vidět několik z nich:

Tabulka 9: Významné německé firmy podnikající v ČR

Společnost	Název mateřské společnosti
Velkoobchod a maloobchod	
Lidl	Lidl Stiftung & Co. KG
Kaufland	Kaufland Stiftung & Co. KG
Penny Market	REWE Group
Billa	REWE Group
Globus	Globus Hypermarket Holding
Makro cash & carry	Metro AG
Automobilový a strojírenský průmysl	
Škoda Auto	Volkswagen
Barum Continental	Continental AG
Porsche ČR	Porsche AG
Bosch Diesel	Robert Bosch GmbH
Siemens	Siemens AG
Energetika	
RWE	RWE AG
E-ON	E.ON SE
Telekomunikace	
T-Mobile	Deutsche Telekom AG

Zdroj: vlastní zpracování na základě dat „Je v Česku vůbec něco české?“ (2019)

Firmy uvedené v této tabulce, jejichž majiteli jsou němečtí investoři, jsou největší na území České republiky. Nejvýnosnějším odvětvím se stalo maloobchodní a velkoobchodní odvětví; všechny šest firem uvedených v tabulce patří mezi nejlepší obchodní firmy v České republice. Největšími v roce 2023 se staly Kaufland a Lidl s prodejem ve výši 64,7 a 76,4 miliard korun, odpovídajícím.³⁸

³⁸ Penize.cz [online]. [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/>

Také v tabulce jsou uvedeny firmy působící v automobilovém průmyslu. Společnost Škoda dosáhla v roce 2023 prodeje ve výši 1,26 miliardy eur, což předčilo očekávání firmy.³⁹

Firma T-Mobile patří mezi největší telekomunikační společnosti v České republice. V roce 2023 dosáhla firma zisku ve výši 7,04 miliardy korun.⁴⁰

4.9 Rozvoj česko-německých vztahů

Historicky se vyvinulo, že česko-německé obchodní vztahy jsou na vysoké úrovni. To je způsobeno jak geografickou polohou, tak průmyslovou výrobou. Každý ze států je zainteresován v členství v Evropské unii a ve vzájemném rozvoji. Z tohoto důvodu Česká republika získává značné množství dlouhodobých investic od německých partnerů. Na druhé straně české firmy jsou důležitými dodavateli zboží a služeb pro německý trh.

Evropská agenda pro česko-německé vztahy

V současné době česko-německé vztahy mají silné vzájemné působení a velký vliv na celou Evropskou unii. Mnoho českých firem chce proniknout na německý trh, a proto byly vytvořeny instituce, které budou tyto vztahy regulovat a chránit. Jsou známy pro všechny podnikatele a právnické subjekty a mají kontakty jak v České republice, tak v Německu. Mezi nejdůležitější z nich patří u Česko-německá obchodní a průmyslová komora (ČNOPK) a Česko-německá hospodářská komora (ČNHK).⁴¹

Samozřejmě mohou Česká republika a Německo nesouhlasit v některých politických otázkách, jako jsou debaty o budoucnosti nebo vojenská podpora Ukrajiny, ale mají také několik společných názorů, což činí jejich vztahy výhodnými pro obě strany. Různorodé pohledy, pragmatický a konstruktivní přístup mohou tyto vztahy učinit jedněmi z mála fungujících v rámci EU. Byly zaznamenány některé nesrovnalosti, například v roce 2015 se země ocitly na opačných stranách v diskusi o migrační krizi, nebo nesouhlas ohledně uzavření hranic během pandemie. Jedním z posledních sporů je agrese Ruska proti Ukrajině, přičemž Německo zaujímá více pasivní a rozvážné stanovisko, zatímco Praha aktivně přispívá k pomoci a přijímání uprchlíků. Hustá infrastruktura spolupráce umožnila vyřešit

³⁹ Penize.cz [online]. [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.skoda-auto.cz/>

⁴⁰ Skoda-auto.cz [online]. [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/>

⁴¹ ÚMV [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/evropska-agenda-pro-cesko-nemecke-vztahy>

všechny spory výhodně pro obě strany. Změna ve vládě v roce 2021 byla impulzem pro vytvoření nových vztahů s novými pohledy a pravidly.

V případě, že Německo chce realizovat své plány ve formování evropské politiky, potřebuje partnery v EU. Berlín je poměrně zdrženlivý ve svých rozhodnutích, i když by měl využít současné situace a posílit česko-německé vztahy k dosažení cílů a nalezení kompromisů. Přijímání rozhodných opatření umožní Německu posílit svou ekonomiku, což následně přinese prospěch celé Evropské unii.

Z české perspektivy je Německo klíčovým partnerem pro formování obranné politiky a posilování NATO. České republice by mělo zaujmout roli průvodního článku k dosažení vlastních státních cílů a posílení vlastní ekonomiky. Německo má upřímný zájem o spolupráci s Českem.

5 Hodnocení výsledků

V této kapitole bakalářské práce budou provedeny analýzy výsledků získaných v části vlastní práce. Budou komentovány určité makroekonomické ukazatele pro lepší ekonomické vztahy České republiky a Německa. Budou navržena závěrečná zjištění a doporučení pro pokračování a zlepšení dalších vzájemných vztahů.

Prvním cílem práce bylo zhodnotit význam a strukturu mezinárodního obchodu mezi Českou republikou a Německem. V průběhu získaných výsledků lze jasně vidět, že Německo je největším a klíčovým obchodním partnerem České republiky. V roce 2023 dosáhl kumulativní dovoz do České republiky ze Německa hodnoty 46 miliard dolarů. Tento údaj signalizuje mírný pokles, přičemž snížení dodávek z Německa do ČR v hodnotovém vyjádření činilo 0,228 % oproti předchozímu roku 2022. Celkový objem exportu do Německa dosáhl 73 miliard dolarů, což oproti roku 2022 představuje poklesový trend. Mezi hlavní oblasti importu patří automobilový průmysl a stavební materiály. Česká republika se v těchto odvětvích aktivně rozvíjí a importuje kvalitní produkty za účelem dosažení maximálního užitku ve výrobě. Mezi exportovanými zbožími zaujímá první místo rovněž automobilový průmysl, avšak již ve formě hotových automobilů, vyrobených na území České republiky pro realizaci u obchodních partnerů.

Druhým cílem práce byla analýza vlivu obchodu na HDP České republiky. Analýza vztahu mezi hrubým domácím produktem České republiky a Německa zkoumá vztah mezi ekonomickými ukazateli těchto dvou zemí. Německo jako jedna z předních ekonomik v Evropě i ve světě má významný vliv na ekonomiku střední a východní Evropy včetně České republiky. Německé firmy aktivně investují do české ekonomiky, zejména do automobilového průmyslu, výroby elektroniky a služeb. Tyto investice přispívají k růstu českého HDP, vytváření pracovních míst a zlepšování infrastruktury. V Německu pracují i migrující pracovníci z ČR, jejichž příjmy se částečně přesouvají zpět do ČR, což ovlivňuje i domácí poptávku a HDP země.

Třetím cílem práce bylo pochopit, s jakými obtížemi se partneři v daném časovém období potýkají. Na začátku roku 2013 byly všechny členské státy EU ve stavu hospodářské krize. Vzhledem k tomu, že Německo je klíčovým členem unie, mělo větší zájem o řešení problémů

než ostatní. Poté přišla migrační krize v roce 2015, která se pro Německo stala výzvou v rozvoji integračních a sociálních struktur. Česká republika se potýkala s politickými a společenskými otázkami ohledně kvót na přerozdělení migrantů v rámci EU.

Dalším největším problémem na konci roku 2019 je pandemie koronaviru. Pandemie COVID-19 měla v letech 2020-2022 zásadní dopad na globální ekonomiku, včetně ČR a Německa. Opatření ke zvládnutí pandemie, jako jsou lockdowny a omezení cestování, vážně ovlivnila ekonomický růst, obchod a mezilidské vztahy. Kromě bezprostředních zdravotních dopadů pandemie, včetně zátěže pro zdravotnické systémy a potřeby rychle vyvíjet a distribuovat vakcíny, tyto výzvy přinesly i další, méně viditelné, ale dlouhodobé ekonomické a sociální následky. V České republice a Německu došlo k výraznému poklesu průmyslové výroby a služeb, což mělo za následek zvýšené míry nezaměstnanosti a finanční nesnáze pro domácnosti. Oba státy, silně závislé na mezinárodním obchodu, čelily výraznému poklesu exportu a importu. Zvláště zasaženy byly odvětví cestovního ruchu, pohostinství a maloobchodu, které se musely vypořádat s přísnými omezeními a v některých případech s úplným uzavřením. Dalším významným důsledkem pandemie bylo zvýšení veřejného zadlužení v důsledku rozsáhlých vládních stimulačních balíčků zaměřených na podporu ekonomik. Tyto balíčky byly nezbytné k udržení ekonomické aktivity a ochraně pracovních míst, ale zanechaly po sobě otázky ohledně dlouhodobé udržitelnosti veřejných financí.

A konečně nejpálčivějším problémem je válka na Ukrajině, která má silný ekonomický dopad na celou Evropskou unii. Konflikt nejenže přímo ovlivňuje bezpečnostní situaci na evropském kontinentu, ale má také hluboké důsledky pro energetickou bezpečnost, obchodní vztahy a celkovou ekonomickou stabilitu v regionu. Válka vedla k narušení dodávek zemního plynu a ropy z Ruska, což způsobilo výrazný nárůst cen energií a vyvolalo energetickou krizi v mnoha zemích EU, včetně České republiky a Německa.

Nárůst cen energií měl kaskádový efekt na ceny široké škály zboží a služeb, což přispělo k inflaci a snížilo kupní sílu domácností. Toto zvýšení nákladů zasáhlo zejména průmyslové odvětví, které je v ČR a Německu silně závislé na energetických zdrojích, a tím ovlivnilo konkurenceschopnost výrobních podniků.

Válka na Ukrajině také vyvolala vlnu uprchlíků hledajících útočiště v Evropské unii, včetně České republiky a Německa. Tato situace představuje humanitární výzvu, ale zároveň klade

nároky na sociální a zdravotnické systémy, jakož i na trh práce v přijímajících zemích. V reakci na tyto výzvy EU a její členské státy, včetně ČR a Německa, přijaly řadu opatření, jako jsou sankce vůči Rusku, podpora Ukrajiny, diverzifikace energetických zdrojů a posílení obranné a bezpečnostní spolupráce.

Rozvoj vzájemného obchodu mezi Českou republikou a Německem v budoucnu bude záviset na mnoha faktorech, včetně globálních ekonomických trendů, politické stability, technologických inovací a změn v mezinárodních ekonomických vztazích. Pokračující digitalizace a zavádění nových technologií mohou zlepšit logistiku, řízení dodavatelských řetězců a celní procedury, čímž usnadní obchod mezi Českou republikou a Německem. S ohledem na vývoj a boj se změnou klimatu budou ekologické standardy a "zelené" inovace hrát důležitou roli v obchodu. To může otevřít nové možnosti pro spolupráci v oblasti obnovitelných zdrojů energie, energeticky efektivních technologií a ekologicky čisté dopravy. Dále je třeba ocenit ekonomickou integraci a politickou stabilitu v rámci Evropské unie, což zase přispívá ke zpevnění obchodních vazeb. Další snižování obchodních bariér a zjednodušení regulačních procedur mohou stimulovat růst obchodu. Rozvoj vzájemného obchodu mezi Českou republikou a Německem bude záviset na schopnosti obou zemí přizpůsobit se měnícím se globálním podmínkám, investovat do budoucnosti a posilovat dvoustranné vztahy na základě vzájemného prospěchu a spolupráce.

6 Závěr

Cílem bakalářské práce bylo provést souhrnnou analýzu a vyhodnocení vzájemné obchodní výměny zboží a služeb mezi Českou republikou a Spolkovou republikou Německo. Na základě dostupných zdrojů bylo cílem posoudit obchod se zbožím mezi oběma zeměmi, a to zejména prostřednictvím analýzy přímých zahraničních investic, které německé společnosti uskutečnily na území České republiky. Dále bylo v plánu nastínit možnosti budoucího směřování ekonomických vazeb a identifikovat příležitosti, které mohou českým společnostem a podnikatelům přinášet německý trh nebo které by mohly v budoucnu vzniknout.

Německo zaujímá významnou pozici jako klíčový obchodní partner České republiky, a to s postupným růstem svého významu. Navzdory výzvám, které přinesla pandemie, byl obchod mezi těmito dvěma zeměmi mimořádně odolný a výrazně se rozvíjel. Během období pandemie, konkrétně v letech 2020-2022, kdy světová krize značně ovlivnila globální obchod a ekonomiku včetně Německa a České republiky, se projevila pozoruhodná schopnost obou ekonomik vzpamatovat se.

Údaje za tato léta ukazují na relativní stabilitu v obchodních vztazích mezi Německem a Českou republikou. I v obtížném období globální krize zůstala obchodní aktivita mezi těmito dvěma zeměmi pevná a dynamická. Ekonomická odolnost obou zemí byla prokázána, přestože čelily výzvám spojeným s pandemií. Rychlé a efektivní obnovení obchodních toků po pandemii naznačuje na robustnost a adaptabilitu obou ekonomik, což je pozitivní vyhlídka pro budoucí rozvoj vzájemných obchodních vztahů.

Německo je pro Českou republiku důležitým obchodním partnerem, přičemž aktivní obchodní bilance svědčí o vzrůstajícím byznysu v dlouhodobé perspektivě. Množství německých investic hraje významnou roli v udržení české ekonomiky na vysoké úrovni.

Česká republika působí jako významný dodavatel pro rozsáhlý německý trh, kde téměř třetina veškeré produkce směřuje. Naopak, německé společnosti, přímo nebo skrze své dceřiné firmy v zahraničí, patří mezi největší zahraniční investory v České republice. Tento fakt zdůrazňuje hlubokou propojenost a vzájemnou závislost obou ekonomik, a obchodní

vztahy nejsou pouze otázkou čísel, ale odrazem dlouhodobé spolupráce, podporující růst a prosperitu obou zemí. Tato symbióza přináší výhody jak pro české výrobce, tak pro německé investory, a poskytuje stabilní základ pro další rozvoj a posílení ekonomických vazeb mezi těmito sousedními státy.

Díky členství České republiky a Spolkové republiky Německo v Evropské unii a Schengenském prostoru, které zahrnuje společnou legislativu, je možná tato úzká ekonomická spolupráce. Obchodní vztahy mezi těmito dvěma zeměmi pravděpodobně budou i nadále evoluovat, a pro české společnosti, podnikatele a zaměstnance se otevírají perspektivy pro vstup na německý trh a využívání mnoha příležitostí, které tento trh nabízí v budoucnu.

7 Seznam použitých zdrojů

Knižní zdroje:

Mankin, N. Gregory. *Macroeconomics*. 7. vydání. New York: Worth Publishers, 2009. ISBN 1-4292-1887-8.

Marek, Daniel a BAUN, Michael J. *Česká republika a Evropská unie*. Brno: Barrister & Principal, 2010. ISBN 978-80-87029-89-3.

Smolík, Josef. *Úvod do studia mezinárodních vztahů*. Praha: Grada, 2014. ISBN 978-80-247-5131-3.

Svatoš, Miroslav. *Zahraníční obchod: teorie a praxe*. Expert (Grada). Praha: Grada, 2009. ISBN 978-80-247-2708-0.

Internetové zdroje:

Absolutní výhoda [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11037730-absolute-advantage>

Aukce [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/manazment-a-strategia/co-je-barter-ako-funguje-na-slovensku>

Bankovní riziko [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rizika-v-mezinarodnim-obchode/>

Barter [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.podnikajte.sk/manazment-a-strategia/co-je-barter-ako-funguje-na-slovensku>

Český automobilový průmysl [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.automoto24.cz/cesky-automobilovy-prumysl-historie-a-soucasnost/>

Český statistický úřad [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/hruby_domaci_produk_t_

David Ricardo - Životopis [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11039629-david-ricardo>

Destatis [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.destatis.de/EN/Themes/Economy/National-Accounts-Domestic-Product/_node.html

Ekonomicky [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.ekonomicky.eu/>

Ekonomie otázky [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://ekonomie-otazky.studentske.cz/2008/07/heckscher-ohlinv-model.html>

Foreign trade [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.destatis.de/EN/Themes/Economy/Foreign-Trade/_node.html

Chemický průmysl [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.infoabsolvent.cz/Temata/ClanekAbsolventi/8-8-66>

Import [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11031186-to-import>

Inflace [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/inflace_spotrebitelske_ceny

Je v Česku vůbec něco české? [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://tn.nova.cz/zpravodajstvi/clanek/321251-je-v-cesku-vubec-neco-ceske-tohle-vse-patri-nemcum>

JIŘÍ MIHOLA, Ústav práva a právní správy [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.ustavprava.cz/predmet/mezinarodni-obchod/>

Keynesiánská ekonomie [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/econ/podzim2006/CN_KEEKTE/Pruvodce_ET_6.pdf

Merkantilismus [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://elearning.tul.cz/pluginfile.php/461595/mod_resource/content/1/Merkantilismus.pdf

National accounts, domestic product Economy [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.destatis.de/EN/Themes/Economy/National-Accounts-Domestic-Product/_node.html

NEOKLASICKÁ EKONOMIE A OCHRANA ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ [online]. SLAVÍK, Jan. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/258245328_Neoklasicka_ekonomie_a_ochrana_zivotniho_prostred

New Economic Thinking [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.hetwebsite.net/het/profiles/mun.htm>

Nezaměstnanost [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zamestnanost-a-nezamestnanost-podle-vysledku-vsps-1-ctvrtleti-2022>

O České republice [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.hrad.cz/cs/ceska-republika/o-ceske-republice>

Obchodní bilance [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/cri/zahranicni-obchod-se-zbozim-prosinec-2023>

Obyvatelstvo [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide

- Penize.cz [online]. [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/>
- Population projection [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: https://www.destatis.de/EN/Themes/Society-Environment/Population/Population-Projection/_node.html
- Reexport [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/pek/ekonomika/zahranicni-obchod/>
- Reimport [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://cs.tax-definition.org/40691-reimport>
- Rizika v mezinárodním obchodě [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rizika-v-mezinarodnim-obchode/>
- Rizika v mezinárodním obchodě [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.zajezdy.cz/nemecko-mzv-zakladni-charakteristika-teritoria-ekonomicky-prehled-1/>
- Rizika v mezinárodním obchodě [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/navody/rizika-v-mezinarodnim-obchode/>
- Riziko Protistrany [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.financnivzdelavani.cz/svet-financi/investovani-a-financni-trhy/spotrebitel-investor-a-riziko/rizika-investovani/riziko-protistrany>
- Skoda-auto.cz [online]. [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.ceskenoviny.cz/>
- Statistika pohybu zboží [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.mpo.cz/cz/zahranicni-obchod/statistiky-zahranicniho-obchodu/statistika-pohybu-zbozi-12-2023-metodika-pohybu-zbozi-pres-hranice--279672/>
- Škoda [online]. [cit. 2024-02-24]. Dostupné z: <https://www.skoda-auto.cz/>
- Trendeconomy [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://trendeconomy.ru/>
- Trendeconomy [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://cs.economy-pedia.com/11031189-to-export>
- ÚMV [online]. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://www.iir.cz/evropska-agenda-procesko-nemecke-vztahy>
- University of Economics Prague [online]. KREJČÍ, Václav. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <https://www.skolertextilu.cz/elearning/91/obchodni-dovednosti/mezinarodni-obchodni-operace/Mezinarodni-obchodni-operace.html>
- University of Economics Prague [online]. ŠTEKLÁČ, Jiří. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.researchgate.net/publication/338407875_Post_keynesianska_makroekonomicka_metodologie_a_jeji_odlisenosti_od_hlavniho_proudu_ekonomie

Univerzita Online [online]. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/pek/ekonomika/zahranicni-obchod/>

Výhled české ekonomiky [online]. MAREK, David. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/cz/Documents/about-deloitte/vyhled_ceske_ekonomiky_2020.pdf

World bank [online]. [cit. 2024-03-05]. Dostupné z: <https://data.worldbank.org/>

Zahraničn [online]. HANESS. [cit. 2024-02-28]. Dostupné z: <https://ekonomie-ucetnictvi.cz/zahranicni-obchod-formy-a-bilance-otazka-z-ekonomie/>

Zbožová struktura dovozu [online]. [cit. 2024-03-07]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/documents/10180/92010926/370002190915.pdf/05556e89-2457-451a-955f-f270e95882a6?version=1.0>

Zivnostnik [online]. BRYCHTA, Ivan. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: <http://www.univerzita-online.cz/pek/ekonomika/zahranicni-obchod/>

Zivnostnik [online]. BRYCHTA, Ivan. [cit. 2024-02-20]. Dostupné z: https://www.zivnostnik.cz/33/financni-leasing-uniqueidmRRWSbk196FNf8-jVUh4EpsT_r3EDkF4FkHByuAzpuo/

8 Seznam obrázků, tabulek, grafů a zkratk

8.1 Seznam tabulek

Tabulka 1: Světoví vývozci zboží a služeb v letech 1998 a 2021 mld. USD	22
Tabulka 2: Největší čistí exportéři a importéři v roce 2022 v mld. USD.....	25
Tabulka 3: Průměrná roční míra inflace v ČR v % za období 2016–2023.....	34
Tabulka 4: Nezaměstnanost ČR v letech 2016-2023	36
Tabulka 5: Největší obchodní partneři ČR (rok 2023).....	37
Tabulka 6: Tempo růstu HDP v SRN v % za období 2016-2023	38
Tabulka 7: Míra inflace v SRN v % za období 2016-2023	40
Tabulka 8: Zahraniční obchod SRN s nejdůležitějšími partnery v roce 2023	41
Tabulka 9: Významné německé firmy podnikající v ČR	51

8.2 Seznam grafů

Graf 1: Přírůstek/úbytek počtu obyvatel v ČR v letech 2013-2022	33
Graf 2: Roční růst HDP v ČR v % za období 2016-2023	35
Graf 3: Bilance zahraničního obchodu ČR se zbožím	36
Graf 4: Průměrná roční míra nezaměstnanosti SRN v 2013–2023 v %	39
Graf 5: Zahraniční obchod Německa v letech 2013-2023 (v mlrd. USD)	42
Graf 6: Agrární zahraniční obchod ČR s Německem v letech 2013-2023 (v mlrd. USD)..	43
Graf 7: Komoditní struktura dovozu v mlrd. v roce 2023	44
Graf 8: Komoditní struktura vývozu v % v roce 2023	46

8.3 Seznam použitých zkratk

CZK: česká koruna

EU: Evropská unie

EUR: euro

USD: americký dolar

HDP: hrubý domácí produkt

ČR: Česká republika

ČSÚ: Český statistický úřad